

Ami ránk zúdul

*Nincs idő megérteni mindazt, amit mondanak nekünk,
és nincs idő átlátni sem, hogy nem mondanak semmit.
Nincs benne rendszer, és régen végtelen - ami ránk zúdul.
Nincs benne semmi, mondod, és ebben minden benne van.*

Toroczkay András: Képernyők

ÉS, 2017. július 7.

GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI FOLYAMATOK 2017 HARMADIK NEGYEDÉVÉBEN

Petschnig Mária Zita és Kéri László

Budapest, 2017. október

TARTALOM

Bevezető.....	4
I. Belpolitikai folyamatok.....	6
1. Megörökölt és továbbfutó ügyek.....	6
1.1. Lex CEU s ami utána következik.....	6
1.2.A kvótaper útvesszői.....	8
2. Médiaháttér és klientúra – 1. rész.....	10
3. Klientúra – 2. rész.....	13
4. Kormányzati kampányrohamok.....	17
4.1.Júliusi plakátözön.....	17
4.2.Beszédek és kampány-kiterjesztési kísérletek.....	21
4.3.Még egyszer a forró őszt váró jóslatokról.....	23
5. Rövid körkép az ellenzék szétrebbenéséről.....	28
II. Gazdasági kérdések.....	32
1. Magyarország jobban teljesít.....	32
1.1. A KSH szerint.....	32
1.2.2017 első félévének főbb makrogazdasági eredményei.....	34
1.2.1. GDP-alakulás.....	34
1.2.2. Beruházások.....	38
1.2.3. Infláció.....	41
1.2.4. Munkaerőpiac.....	43
1.2.5. A főbb ágazatok teljesítménye.....	45
1.3. Versenyképesség-alakulás.....	46
2. Az euró bevezetésének kérdése.....	48

3. Energetikai kérdések.....	53
3.1.Paks II.....	53
3.2.Iráni atomprojekt.....	56
3.3.Mátrai erőmű.....	56
3.4.Orosz földgázszállítások.....	56
3.5. Szélenergia.....	57
3.6.Napenergia.....	58
4. Bérkérdések.....	59
5. Bankügyek.....	61
5.1.Eximbank.....	61
5.2.Magyar Nemzeti Bank.....	62
5.3. Hitelezési könnyítések.....	64
6. Letelepedési kötvényüzletág.....	65
III. Külpolitikai kérdések.....	68
1. Külső hatások, tapogatódzások és pávatánclépések.....	68
1.1. Futó flörtök, alkalmi sérelmek és egyéb apróságok.....	69
1.2.Visegrádi álmok és realitások.....	71
1.3.A várva várt német választások.....	75

Bevezető

Nyáron a magyar közéletben ritkán szokott olyasmi történni, ami megérdemelné a bőséges elemzés figyelmét. Menet közben mi is úgy érzékeljük, az idei nyári szezon sem különbözött a megszokottól, s mégis utólag, a forrásokot, feljegyzéseket csoportosítgatva, előkészítve, némi meglepődéssel szembesültünk az említésre érdemes jelenségek sokaságával. Július első napjaiban például rászakadt az országra a köztéri Soros-plakátozás rohama, ami pedig a legbiztosabb jele lehetett annak, hogy Magyarország nyaralni szándékozó népe ezúttal nem maradhat kampánylátványok nélkül. Sőt, e plakát-túltermelés előre látható módon váltott ki még a megszokotthoz képest is szélesebb körben, hosszabban tartó nemzetközi visszhangokat is.

Szóval, így kezdődött ez a példátlanul forró és csapadékszegény nyár. Forró és erős üzenettel az ügyben, miszerint az egész addigi tanévben feladott kampányleckét a nyári hónapok pihenő idejében sem szabad egy pillanatra sem elfeledni. Sőt, az is lehetett az elképzelés, hogy ha kicsit debilek vagyunk egész nyáron készülhetünk az őszi pótvizsgákra; mindenesetre ismétlés a tudás anyja. Maga a 'sorosozás' tán nem is tűnt túlzottan meglepő üzenetnek, hiszen a FIDESZ legkülönbözőbb vezetőitől már az év kezdete óta hallhattuk, hogy a 2018-as választásokra készülő kormányerők ezt tartják leginkább sulykolásra érdemes mondanivalónak.

Meglepetést legfeljebb az a meggondolatlanság okozhatott, hogy a nyár legnagyobb eseményének ígérkező úszó vebé nyitánya előtti egy-két hétben terítették tele az országot e butácska üzenetek végtelen sokaságával. Azt lehetett jó előre tudni, hogy hazánk július közepétől jónéhány napra bekerülhet a nemzetközi média figyelmének kellős közepébe. És a kétszáz ország ideseregülő úszói, edzői, kísérői, szurkolói, meg a velük tartó sokezer újságíró nem lesz majd kellőképpen naprakész mindabban, amit a magyar ember már hónapok óta álmából felriasztva is automatikusan tudhatott: hogy t.i. ***minden rossznak, kudarcnak, veszélynek és álnokságnak az USA-ban lakó, meglehetősen idős úriember az oka.*** Nem is gombolyítjuk tovább ezt az érdekesítő szálát e bevezetőben, a végső kifejtésre részletesen is visszatérünk majd a külpolitikai kapcsolatok alakulásának megírása során. E ponton csupán a szóban forgó negyedévünk induló pillanatainak páratlanul izgalmas mozzanatait szeretttük volna felidézni: hogyan is kezdődött a nyári szezon Hunniában, 2017 nyarán?

A negyedév záróköve úgyszintén színes összetevőkből préselődött olyanná, amelyenné végül lett. Október legelső hétfőjének bombahíreként robbant az, amire valójában már hetek óta számítani lehetett. Botka László ráunt a magányos miniszterelnöki szerepkörrel járó

csörgősipka szünet nélküli csörömpölésére, és nagy hirtelen lekapta a fejről azt a díszet, amit legközvetlenebb párttársai is szívesebben láttak töviskoronának, semmint a megkülönböztetett jelentőségű vezér jelvényének. Amikor e sorokat írjuk, az egész magyar média lázasan elemzi és találgatja e lemondás hosszabb távú következményeit. Vajon, az MSZP képes lesz-e túlélni ezt a válságot, vagy máris a szépeplékű SZDSZ és MDF sorsában fog osztozni? S kik lehetnek, mely kicsinyke pártok lesznek e visszavonulás nyertesei? Október első napjainak hírvilágát teljességgel betöltötte e meghátrálás taglalása.

Még arra sem jutott kellő figyelem, hogy Orbán Viktor ez idő tájt erdélyi kampánytúrája hányadik napján tart már gyűjtőhangú beszédet, avat templomot, szobrot, s toborozza híveit a minél magasabb választási részvétel felé. Pedig, e napokat a kormányfő igazi, mondhatni klasszikus kampánykörúttal töltötte, nagyszabású, történelmi ívektől, ötszáz- és ezeréves víziókkal telezsúfolt látomások felvázolásával.

Az imént azt írtuk: a negyedév kezdete nagyon is jellemző volt mindarra, amit a 2017-es év korábbi hat hónapja során már át- és megélhettünk. Most pedig azt kell, hogy írjuk: a záró momentum tán még sokkal többet elárulóan szimbolikus jellegűvé kerekedett ki. Az ellenzék legerősebb versenyzője mintegy hét hónappal a következő választást megelőzően kiszáll a küzdelemből, mert nem látja annak értelmét. A harmadszor is győzni kívánó miniszterelnök pedig megengedheti magának még azt is, hogy napokra magára hagyja pártját, kormányát, híveit és a szomszéd országban keressen még további, rejtett/rejtőzködő szavazókat.

Az itthon ragadt milliók pedig beérhetik a szárnyra kapó magyar gazdaság újabb és újabb sikereinek híreivel, hiszen első látásra a magyar gazdaság minden szempontból jobban teljesít. Második és többedik látásra már kevésbé, pontosabban szólva leginkább a KSH teljesít jobban - igaz, ők visszafelé is ezt teszik. Ez lenne hát a kerete mindannak, ami 2017 júniusa és októbere között „ránk zúdult”.

„Nincs benne semmi, mondod, és ebben minden benne van.”

A továbbiakban megpróbáljuk a mondanivalónkat a **minden** felé irányítani. Mint mindig, ezúttal is a kormányzati oldalon zajló események áttekintésével kezdjük közéleti szemlénket. A negyedév fejleményeit azonban érdemes kétféle csoportosításban bemutatnunk. Először a korábbról áthúzódó, mondhatni közismert ügyek nyári utóéletét követjük figyelemmel. Majd áttérünk az új kormányzati kampányszakasz lépéseinek bemutatására. S bármilyen körültkintően is fogunk eljárni, világossá válik majd, hogy a végeredmény felől nézve úgyis minden lehetséges történés visszavezethető lesz a kampányidőszaknak a végső fázisába való fordulására. A könnyebb áttekinthetőség érdekében azonban mégis értelmes döntés ennek a kétféle mozzanatnak a megkülönböztetése.

I. Belpolitikai folyamatok

1. Megörökölt és tovább futó kormányzati ügyek

1.1. Lex CEU, s ami utána történt

A tavasz nagy slágere volt az a heroikus kísérlet, amelyben a Fidesz megpróbálta az ország egész népével megismertetni a 'CEU'- mozaikszó értelmét. Valljuk be, nem volt könnyű feladat, mert 2017 januárja előtt még csak mérni sem lehetett volna e nemzetközi egyetem budapesti létezésének ismertségét. Nos, a kormány e téren páratlan sikereket tudott felmutatni, mert nemcsak a tüntetések gyakorisága, az ott résztvevők nagy száma, hanem a váratlanul szélesre sikeredett nemzetközi visszhang, továbbá a süketek eltökélttségére emlékeztető kormányzati csökönység is jelentős mértékben hozzájárulhatott ama látszat heteken át tartó uralmához, miszerint Magyarország népének 2017 tavaszán az lehetett a legégetőbb társadalmi problémája, miszerint van-e a CEU-nak Amerikában is akkreditált anyaegyeteme.

A nyári hónapokra e lázas érdeklődés alábbhagyott, ám a csatározás a nemzetközi szintén tovább folytatódott. S nem feltétlenül a kormányzati remények jegyében. Egyfelől a CEU is megkezdte az amerikai háttérű megoldás kidolgozását, s nem lehetett sokáig tudni, hogy mire is jutottak. Másfelől a magyar kormány is heves diplomáciai játszámába kezdett annak érdekében, hogy ezt a konfliktust lehetőleg magyar belüggé lehessen nyilvánítani. Augusztus 11-én jelent meg a Velencei Bizottság jelentése a Lex CEU-ról, amely inkább volt elmarasztaló jellegű, semmint jóváhagyó. Az Európai Bizottság e közismerten fontos szakmai, döntés-előkészítő fóruma jogi kérdésekben semmiképpen sem tekinthető érdektelen tényezőnek, ezért az érvek megfontolást érdemeltek volna. Szerintük az elfogadás menete tele volt eljárási hibákkal és hiányosságokkal. Továbbá ilyen jellegű szabályozási kérdésekben érthetetlen és megindokolhatatlan a visszamenőleges hatályú rendezés.

Talán nem meglepő, a megszólaló magyar hivatalosságoknak annyira futotta, hogy nyíltan sejtetni engedték: a Velencei Bizottság is közvetett módon, de Soros György ügynöke... És egyébként is, fogalmuk sincs a mi, hazai, különleges körülményeinkről. Nem tartjuk feladatunknak, hogy eme érvek súlyával és hatásával érdemben foglalkozzunk, mindössze a következőket jegyeznénk meg:

- Abban az esetben, ha az érintett kormány nem fogadja meg a Velencei Bizottság jelentését, akkor ezzel megnyílik a „kötelezettségszegési eljárás” második szakaszának

lehetősége. Ezt Brüsszelből az Unió illetékesei azonnal meg is üzentek a magyar kormánynak.

- Ha ez az út sem hoz megoldást, akkor az Európai Bíróság elé kerül a kérdés.
- Ez utóbbi pedig nem sok jóval biztat, mert éppen ezekben a hetekben zajlott a Bíróság előtt az ún. „kvótaper”, amelynek kilátásairól az informális csatornák révén már lehetett tudni: Magyarország - szlovák partnersével egyetemben - ezt a jogvitát rövid időn belül el fogja bukni.

A szocialista párt - tán azt remélvén, hogy kellő erejű hazai meghátrálást felmutatván még menthető lenne az ügy - megpróbálta összehívni a nyár végére a rendkívüli parlamenti ülést. Ám ez eleve hamvába holt kísérlet volt, mivel a Fidesz nem látta okát a törvény módosításának. Az őszi szezonkezdetkor annyit lehetett tudni, hogy a CEU megegyezett egy amerikai befogadó egyetemmel, a Bard Universityvel. A kormányt azonban ez sem hatotta meg; Palkovics államtitkár először úgy tett, mintha ő és a minisztériuma semmiről sem tudna. Majd, amikor az egyezmény nyilvánossá vált, azt kezdték követelni, hogy a Magyarországon oktatott tárgyak akkreditációját ismerje el az amerikai egyetem is... (Ennek létszerűségéről annyit érdemes megjegyezni, hogy az ottani szokások és szabályok értelmében egy-egy tantárgyat a bevezetése utáni 3-5 éves gyakorlat figyelembe vétele nyomán szoktak akkreditáltatni. Szóval, ha naivnak szeretnénk maradni, akkor azt is mondhatnánk, hogy a magyar kormány fantasztikus és példás szakmai alapossággal igyekszik eljárni, még egy egyetemi belső eljárás ügyében is... Ha meg realisták lennénk, akkor ebben az ügyben azt kell látnunk, hogy a képmutatásnak és a politikai szélhámoskodásnak semmiféle felső és alsó határát nem lehetséges felfedezni.)

A lényeg talán az, hogy ez az ügy egyáltalán ne oldódjék meg.

P:S: Egy kései utóirat. Már a következő negyedév krónikájához tartozna, de -október 10-13 között mintha körvonalazódna egy olyan alku, amely ezt a küzdelmet a” döntetlen” eredményével ruházhatná fel. A kormány hajlana arra, hogy adjon a CEU-nak még egy év haladékot a hiányzó akkreditáció pótlására. Az október 16.utáni héten kellene mindehhez törvényt módosítani, s ha ez megtörténne, akkor azért nem kellene minderről a következő összegzőben írunk -mert már senki sem emlékezne az eredeti konfliktusra. / *okt. 14./*

http://index.hu/belfold/2017/10/13/trocsanyi_laszlo_felsooktatasi_torveny_modositas/

http://hvg.hu/itthon/20171013_visszalepes_a_ceu_szerint_a_kormany_uj_javaslat

Irodalom

MN. Aug 12. Lex CEU: újabb bírálata a kormánynak.

MN. Aug. 15. Módosítás helyett csak sorosozás.

MN-címlap október 5-én: **Zavarkeltés a CEU körül.** A kormánynak két héten belül kellene választ adnia az Európai Bizottság aggályaira.

http://index.hu/belfold/2017/07/06/lazar_elarulta_miert_nem_mukodhet_tovabb_bekeben_a_c_eu/?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201707

http://index.hu/belfold/2017/04/26/ceu_fidesz_hazugsag/

http://eduline.hu/felsooktatás/2017/10/3/Palkovics_CEU_SRHCPI

1.2.A kvótaper útvesztői

Csak egyetlen, emlékeztető jellegű mondat erejéig: Magyarország és Szlovákia azért indította el ezt a jogi eljárást, mert - szerintük - az Unió szabálytalan eljárás keretei között állapította meg az egyes országoknak kötelezően befogadandó menekültek számát. (A kvótát...) Augusztus elejétől máig a kormánypárti médiában is lépten-nyomon utalgatnak arra, hogy a küszöbön álló döntés értelmében az Európai Bíróság el fogja utasítani a magyar/szlovák beadványt. Nos, ez szeptember 6-án meg is történt. S a döntés nyomán az is világossá vált, hogy ebben a kérdésben is számíthatunk a kötelezettségszegési eljárás második - lényegesen gyorsabb - szakaszára.

A Fidesz megszólaló vezetői hozták a megszokott mondanivalót ez ügyben is. Ettől kezdve az Európai Bíróság is nem más, mint Soros György manipulatív eszköze, kósai/némethszilárdi magasságokban pedig egyszerűen az amerikai milliárdos ügynöke. Ráadásul ez a döntés azt jelenti, hogy a korábban felidézett egymillió kötelezően betelepítendő migráns már itt is tolong a röszkei határon. Mondanunk sem kell, hogy a kormányerők hálás közönsége szinte örömmel fogadta az EB döntését, hiszen nekik az ő bölcs vezetőik jó előre megmondták, hogy ez így lesz...Még levelet is küldtek erről nekik.

Bevalljuk, nehezünkre esik az a feladat, hogy a szeptember közepén elhangzott Fidesz-reakciókról tárgyilagos hangnemben írjunk. A következők miatt:

- A döntés előtt eleve tudtuk, hogy ebből az eljárásból a Fidesz csakis győztesen kerülhet ki. Ha nyernek, akkor jelentős nemzetközi fórumtól kaptak volna igazolást arról, hogy Orbán Viktor harmadik éve folytatott - migránsellenes - politikája helyes és jogszerű. Képzelnék el, micsoda ünneplés fogadta volna az ilyen döntést...

- Ha pedig veszítenek, akkor e döntéssel ékesen igazolni lehet mindazt, amit a kormányfő január óta egyfolytában hangoztat: az összeesküvés-elmélethez maga az Unió adja az igazolást. Mi megvédenénk magunkat, de az Unió/Soros/migránsok/terroristák nagy, nemzetközi összefogása a magyar nemzeti érdekek elsöprésére készül - bármi áron.
- Magyarán, ez a döntés nagyszerűen illeszkedett a kormányzók őszi kampánynyitányához. Ugyanezen hetekben zajlott a frakció+pártelit+média intenzív felkészítése is, ezek a hetek a Kötcse > Velence > Parlamenti szezonkezdés napjai. (Mindennek a részleteiről később még fogunk írni.) E sorozatban az EU Bíróságának kvótadöntése úgy érkezett, mint egy ideológiai gyorssegély. Kósa Lajos még frakcióvezetői minőségében adott címlapinterjút a házi hetilappá avanszált Figyelő-című lapnak, a következő címmel: „Nem árulunk zsákbamacskát”. S beljebb a magyarázat: „A választások tétje: megvédeni az országot az illegális bevándorlóktól és a migránsoktól.” (Figyelő, szept. 14.) S ki más is tudná megvédeni az országot úgy, mint Orbán Viktor, és a Fidesz ??? Na, ugye!

Lehetne persze azt is mondani vagy kérdezni, hogy ha az ország képes lenyelni - a családtagjaikkal együtt csaknem - húszszer olyan ázsiai, arab, kínai, orosz stb. polgárt, akik a letelepedésért (kötvényért) fizetni is hajlandóak, akkor: miért is érdemes ekkora nemzetközi cirkuszt csapni 1279 olyan menekült miatt, akiknek az ellátásáért éppen mi kaphatnánk az Uniótól erre pénzt? Kérdezni éppen lehetne, de nincsen **hol** és nincsen **kitől**.

2017 Magyarországnak legelképezetőbb és leginkább őrzítő realitása éppen az, hogy az igazán fontos kérdésekre nincs és nem is lehetséges válasz, ám a mesterségesen kiagyalt dilemmák tucatjairól reggeltől estig hallhatók az ostobábbnál ostobább magyarázkodások. E képtelen ellentmondás illusztrálására sajnos számtalan példát tudnánk felhozni, de valamennyi közül a legkirívóbb, hazug konstrukciót éppen ez a „kvótaügy” szolgáltatná.

Irodalom

http://hvg.hu/itthon/20170726_Mit_lepunk_kvotaugyben_Volner_Pal_sajtotajekoztatoja

MN. aug. 2. A kvótaper elvesztése elé.

Fi. aug. 31. Magyarország ellen dönthetnek a kvótaperben.

http://hvg.hu/itthon/20170905_Vilagvege_szabotazs_vagy_menekultaradat_gyorstalapo_a_szerdai_kvotaitelhez

MN. szept.7. Elvesztett uniós per, trükközés a kvótában.

http://hvg.hu/itthon/20170907_Orban_visszavagott_Junckernek_Magyarország_nem_bevandorlo_ország

http://hvg.hu/itthon/20170912_Merkel_oktoberben_eloveszi_Orbant_a_kvotaper_miatt

Fi. szept. 14. Kósa-int. Nem árulunk zsákbamacskát.

http://hvg.hu/vilag/20170922_Az_EUban_menedeket_kerok_negy_ezreleke_jott_Magyarorszagra

2. Médiaháttér és klientúra - 1. rész

Korábbi negyedéves elemzéseinkben 2010 nyarától kezdve aprólékosan követtük végig azt a folyamatot, ahogyan a megnyert választások után a Fidesz szisztematikusan kisajátította a közszolgálati médiumok kulcsintézményeit. Hét év elteltével azt lehetne mondani, hogy e téren alig maradt már valamiféle kisajátítható/elvehető/megvehető tétel. S mégis, az elmúlt néhány hónapban is akadt néhány olyan momentum, amelyről meg kell emlékeznünk.

A nyári hónapok különleges fejleménye volt, hogy a 19 megyei napilapot - itt kevésbé részletezhető trükkök révén - sikerült beterelni a kormányzati emberek által közvetlenül irányított cégek keretei közé. S azt kell, hogy mondjuk, ez a folyamat a leendő választások, valamint a kampányban várható esélyek szempontjából sokkal fontosabb változás annál, mint amit a Népszabadság - éppen egy évvel ezelőtt történt - bedarálása jelentett. A maga idejében méltán nagy tekintélyű napilap ugyanis 2016-ban már csak azt a néhány százézeres népeiséget érthette el, amely amúgy sem volt és lesz Fidesz-hívó. Ez a gengszter-megoldás sokkal inkább volt egyfajta bosszú-reakció és fölösleges erőfitogtatás, s annak az érzékeltetése, miszerint: „mi bármit megtehetünk.”

A 19 megyei napilap kormányzati médiává tétele, egységes mondanivalókkal történő, propaganda-anyaggá silányítása viszont a 106 választókörzet elsöprő többségében teszi lehetetlenné, hogy bármely kritikus hang, hír, esemény eljuthasson a vidéki lakossághoz. Ennek a fontosságára - jellemző módon... - legfeljebb a megmaradt minőségi újságírás töredéke hívta fel a figyelmet. (HVG, Magyar Narancs voltak e kivételek.) **Nagy vonalakban azt mondhatjuk, hogy 2017 őszére a magyar média-tulajdonosi körkép lényegében három ember céghálója köré rendezve működik.** Az egyiket Habony Árpád működteti, az ő érdekköre lenne a mondanivalók kijelölésének legfontosabb központja. A másik centrum Andy Vajnáé, ahol főként a televíziós/rádiós megjelenítés és továbbcsócsálás lett az elsősorú

médiafeladat. A harmadik centrummá nőtte ki magát Mészáros Lőrinc médiabirodalma, amelynek az egyszerű transzfer, a lehető legszélesebb választói közönséghez történő üzenetlepusztítás lett a feladata és funkciója. Itt már nincsen szükség újítókra, nem kell nekik újabb és újabb kampányokon, hazugságokon eszelniük - tőlük bőséggel elegendő a lehető legszélesebb kiszérelés nagyüzemi kivitelezése.

Az új viszonyok egyik igen szemléletes következménye, hogy a kormányzati média megállás nélkül támadja a médiavilágnak azt a vékony szegmensét, amely még Simicska Lajos, illetve Spéder Zoltán befolyása alatt állhat. A Figyelőtől a Magyar Időkhöz, az Origótól a Tv 2-ig, szünet nélkül próbálják leleplezni SL titkos kapcsolatait az RTL-csoporttal, a Jobbikkal, na meg...Soros Györggyel... Érdekes módon, ugyanezen kormányzati orgánumoknak általában egyetlen szavuk sincs arra, amit a HVG, a Magyar Narancs, a 168 óra, vagy a Népszava ír, mintha ezek a médiumok nem is léteznének.

E paradox jelenségre a kampány logikája egyértelmű választ adhat: az említett, mondjuk így - ballib. - médiumok - legfeljebb olyan közönséget érnek el, akik aligha lehetnek többen egymillióstól többnél, s akikből sohasem lesz Fidesz-szavazó. Jobb ezért róluk tudomást sem venni, ha foglalatostkodnának a hírvilágukkal, abból csak gond lehetne. Az viszont tiszta haszon, ha ugyanezek a fórumok óriási ricsajt csapnak a kvótaper, a CEU, a migráns-kérdés, a nemzeti konzultáció stb. kapcsán, mert így könnyedén elérhető, hogy az ellenérdekű választói tábor - a médiájával együtt - mással se törődjön, mint a kormányzati napirenddel. A Simicska-Spéder-féle érdekeltségeket pedig azért kell és érdemes mindennél nagyobb tüzerővel támadni, mert orgánumaik közönségének többsége ahhoz a mozgékony választói táborhoz tartozik, akik csak a 2010-es választások előtt lettek jobboldali szavazók, ezért az ő megtartásuk nem oldható meg a hitalapú néphülyítés egyébiránt igen hatékony eszköztárával.

Az eddigieket összegezve, nem meglepetés, ha még a kormányzati csúcsszervnek tekinthető Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság megrendelésére elkészült hírműsor-elemző jelentés is az idei év tévés és rádiós hírműsoraiban nyomasztó kormányzati fölényt mért... Konkrétan: 75-25 %-os arányokat, de...! E 25 %-on öt párt osztózik a Jobbiktól az LMP-ig...

Az Európai parlament megfelelő szakbizottsága számára készült, nemzetközi összehasonlító elemzés is úgy találta, hogy Magyarországon a média-pluralizmus helyzete az elmúlt években komoly sérüléseket szenvedett el. S e sérelmek különösen akkor szembetűnőek, ha a helyzetünk változásait a térség más országaival vetjük egybe. A verseny teljes hiánya, a

hirdetési piac közvetlen kormányzati kisajátítása, a személyes politikai beavatkozás, valamint a jogi háttér egyoldalúsága, a média gazdasági foglyul ejtése mid-mind olyan tényező, amely a hazai nyilvánosság erőteljes beszűkülése és egyoldalúvá válása irányába hatott. A helyzet valóban egyre szomorúbb összképet mutat. A HVG szakírója e körkép áttekintése után imígyen összegzett: „A kampányidőszak médiaháborújának legnagyobb kérdései ezek után azok lesznek, hogy a külföldi vevők meddig hárítják el a kormányzimpatizáns vevőjelöltek felvásárlási ajánlatait, és hogy Simicska Lajos meddig bírja pénzzel. Az se mindegy persze, hogy az egykor Orbán-bizalmas milliárdos kétségtelenül egyre színvonalasabb sajtójának az egész Fidesz-ellenzék látja majd hasznát vagy csak a kormányra kerülésben reménykedő Jobbik.” /HVG. júl. 2./

Irodalom

HVG. júl.2. Jobbik megoldás

Figyelő, júl.6. Az egykor háttérember médiaháttere. II. rész

Figyelő, júl. 13. A megkavart Spéder-médiabirodalom

http://kettosmerce.blog.hu/2017/07/25/az_ujsagirok_megtamadasa_is_durva_lenne_de_aljasa_bb_eszkozokkal_is_vivja_a_fidesz_a_mediaborut

http://kettosmerce.blog.hu/2017/07/28/biztos_hogy_bele_kell_allni_a_fidesz_mediat_tamado_szocseplesebe

http://index.hu/kultur/media/2017/07/28/andy_vajna_bors_lapcom_konzum_videki_lapok_felvasarlasa/

http://index.hu/aktak/mediaboru_jobboldali_media_simicska_lajos_tv2_andy_vajna_habony_arpad/

HVG. aug. 3. Nem szerencsejáték. Az utolsóvidéki lapok elnyelés-története, s az írásban látható egy kiterjedt Andy Vajna-cég háló-térkép is.

MnCS. aug. 17. Helyzetjelentés az Orbán-Simicska- háborúról

MnCS. júl. 20. Itt másjátékszabályok vannak. Jelentés az EP-bizottság számára (Interjú Bárd Petrával és Bayer Judittal.)

http://kettosmerce.blog.hu/2017/09/16/harom_nap_harom_hazugsag_a_fideszes_mediban

MN.szept.25. Kormánytúlsúly a hírműsorokban

3. Klientúra - 2. rész

Július 14-én nagy napra ébredt Magyarország népe. Minden idők legnagyobb szabású és kétségtelenül legszélesebb nemzetközi visszhangot kiváltó sporteseményének megnyitójára került sor Budapesten. Elrajtolt az úszó/vizes világbajnokság kéthetes eseménysorozata. A szóban forgó hét mérvadónak tekinthető sajtóját azonban korántsem a nyitóünnepség párás szemű, ihletett varázsa hatotta át, hanem annak firtatása, hogyan lett az eredeti, 2013-as 14 milliárd forintból 133 milliárdnyi kiadás? A Magyar Nemzet c. napilap ez alkalommal ünnepi köntösben, két teljes oldalon át, fényképes illusztrációkkal, tételesen mutatta be a kilenc legfontosabb létesítmény beruházási adatait, valamint a későbbi hasznosítási lehetőségeit. E létesítmények összértéke csaknem 80 milliárd forintot tett ki, s a kísérő szövegből azt is megtudhattuk, hogy e beruházások mindegyikét kivételes eljárásban, a szokásos pályáztatási rend teljes mellőzésével hozták tető alá. Továbbá: valamennyit olyan későn, hogy az ebből adódó rohammunkák költségeit eleve nem lehetett megbecsülni, így a többségük sokkal, de sokkal többbe került, mint ahogyan ezeket az összegeket eredetileg kalkulálták.

(Amikor e sorokat írjuk, október elején, még a hazai sajtó egyik kedvenc szórakozása annak figyelemmel követése: negyedévvél a vébé után még hogyan növekszik utólag, s szinte naponta ez a július elején kalkulált összeg. Szinte, naponta kerülnek elő száz és százmilliós számlák, többnyire olyan épületek, építkezések kapcsán, amelyek el sem készültek időben - bár, a vébé infrastruktúrájának a részesei lettek volna... Lásd: Bibó kollégium épülete, Szigeti Casino, Komjádi uszoda stb.) Nos, a korabeli sajtó valamennyi - egekbe szökő áron megvalósított - beruházás kedvezményezettje mögött ugyanazt a néhány céget találta meg. Akiknek tulajdonosai egy-két lépéssel azonnal összekapcsolhatóak a politika/kormányzat legszűkebb körének tagjaival. Ezt persze eddig is tudhattuk, ha máshonnét nem, akkor a stadionépítések hatodik éve tartó örületének eddig napvilágra került részleteiről.

Ezúttal azonban túlzottan látványossá sikeredett a rongyrázás, a szervezés néhány kétségbeejtően amatőr hibája pedig ország-világ előtt tette nevetségesen átlátszóvá a pénzszórás értelmetlen és pazarló mivoltát. Feltehetően ezek a mozzanatok is hozzájárultak ahhoz, hogy Orbán Viktortól Seszták Miklóson át és Fürjes Balázs kormánybiztossal egyetemben megpróbált a kabinet kommunikációs ellenoffenzíva keretei között támadólag védekezni. Az egyik érv úgy szólt, hogy a 130-150 md nagyobbik része eleve olyan beruházásokra ment el, amelyeket amúgy is meg kellett volna csinálni. Nem birizgálnánk eme

érvkészlet valódiságát, csupán annyit érdemes megjegyezni, hogy a megszólalók egyszer sem voltak képesek ugyanazon adatokra hivatkozva magyarázkodni. Továbbá azt is, hogy ezen az alapon egészségügyi, közlekedési és oktatási, szociális intézmények százait tudnánk úgy felsorolni, hogy azok fennmaradására is sürgősen kellene pénzt szánni. A másik érv a nagy-nagy nemzetközi figyelemből adódó nemzeti presztízsnövekedés volt, mintha egy ilyen megfoghatatlan fogalom használatakor szempont lehetne az is, hogy „a pénz nem számít.” (Tegyük fel, tényleg így lenne...Akkor, pl. olyan esetekben, amikor egy-egy Matolcsy- Kósa-Varga-akarathivatal, esetleg egy tusványosi Orbán-beszéd közvetlenül milliárdos károkat tud okozni, ez vajon számít-e?) Szóval, volt itt kioktatás, megszegés, a nemzet örömeinek elvételével történő vádaskodás stb, stb, - egy valami nem volt. Bármiféle egyenes válasz és magyarázat arra, hogy miért az a néhány vállalkozó kapta a sok-sokmilliárdot, aki kapta, és miért ennyire kivételes eljárások közepette? Nos, a választ így is tudhatjuk...

Korábbi összegzőinkben rendre külön alfejezetben emlékeztünk meg mindazon eseményekről, fejleményekről, amelyek az elmúlt néhány évben kitermelődött Fidesz-milliárdos kaszt szűkebb köreiből történt. Mindezt nem azért tettük, mert lelkes böngészői lettünk volna a társasági és pletykalapok világának, hanem éppen ellenkező okokból. E néhány tucatnyi magánemberről semmit sem tudunk és nem is szeretnénk jobban értesültek lenni. Hanem... e maroknyi csapat - Matolcsytól Garancsiig, Mészárosától Andy Vajnáig az elmúlt néhány év során olyan méretű vagyon átrendeződés kedvezményezettje volt, amelynek már társadalom- és politikatörténeti jelentősége is van.

A vizes vébé csak egy momentuma ennek a sok-sok ezer milliárdos vagyoni-tulajdonosi átrendeződésnek, arra azonban alkalmat teremtett, hogy újból születhessen néhány átfogó áttekintés az új kaszt eredetéről, összetételéről, karakteréről és további titkairól. Megjelent például néhány olyan elemzés, amely fényt derített a kormányközeli alapítványok finanszírozási hátteréről. Egy HGV-írás 12 olyan kormánypárti alapítvány finanszírozását derítette ki, amelynek egyike sem tölt be nélkülözhetetlen társadalmi funkciót. Egy egész oldalas ábra szemlélteti e tucatnyi alapítvány anyagi hátterének előteremtését, s látható, hogy a Lakitelki Népfőiskolától az Antall József Tudásközpontig, a CÖF-től a polgárok Házáig sok-sokmilliárdnyi összeg kerül át az MVM-től a Szerencsejáték RT-n át, számos olyan, gazdagnak mondható cégtől, ahol a politikai befolyás megléte nem lehet kétséges. (Csak érdekességként: a Századvég Alapítvány eddig 2412 milliónyi forint megrendelést kapott különféle állami tulajdonú szervezetektől. HVG. júl. 20.)

És akkor ejtsünk még néhány szót örök kedvencünkről, a tao-pénzeokről. Magyarország miniszterelnökét leginkább azzal lehet kihozni a sodrából, ha kritikusi ezt a forrást - a tao-t közpénznek tekintik, pedig... dehogy...! Önkéntes állampolgári adakozásról van szó, amit az egyes gazdálkodók a saját jó érzésű-patrióta meggyőződésüktől vezéreltetve fizetnek ki a... kiknek is..? Sportágaknak, a sportági szövetségek vezérkarainak, hogy azután ők osszák el mindezt újra úgy, ahogyan ezt leginkább jónak látják. Magyar fordításban ez azt jelenti, hogy a Mások pénzével szabadon és mindenféle felelősség nélkül vagánykodhatok, ráadásul attól sem kell tartani, hogy valaha is kiderülne e pénzmozgások útja - a születésüktől a végső felhasználásukig. S miután évente növekvő, ma már százmilliárdos összegekről van szó, egyre növekszik azoknak is a száma, akik roppantul kíváncsiak, ráadásul azt sem fogadják el, hogy ilyen esetekben nem közpénzeokről van szó. Egyre több bírósági megkeresés, hatósági döntés következtében ma már világosan látható ugyanannak a kedvezményezett körnek a kontúrja, terjedelme, összetétele, amely lényegében megegyezik azokkal, akiket a média-bevásárlásoknál, a sportlétesítmények, privatizált bankok megszerzésénél, nagyértékű ingatlanok (kastélyok, üdülőtelepek) elrablásánál, egyszerűen bárhol felfedezhetünk, ahol milliárdokról van szó.

A HVG július 6-ai számában Juhász Gábor a szokásosnál is nagyobb terjedelemben tekinti át azt a folyamatot, amit a megelőző néhány oldalon részleteztünk. Ez az elemzés oda lyukad ki, hogy az új nemzeti nagyburzsoázia megteremtésében 2015 után döntő jelentőségű fordulat történt. A Simicska-affér után már nem elég lojális és erős szimpatizánsként működő nagytőkésnek lenni, hanem olyan főszereplőkre van szükség, akik rapid módon teremthetők elő, valamint bármikor lecserélhetők. A szokatlanul hosszú és alapos elemzés végigvesz néhány olyan, bonyolult példát, ahol nehezen volt követhető ez az átprofilizálás. Wáberertől a Sziget Kft-ig, a Szenkirályi sorsától a Fornettin át számos példázat segít megértetni e csöndes cserék, rejtett menekülési utak, olykor külföldi közvetítők közbeiktatásával zajló folyamatok lényegét. (Még annyit tennénk mindehhez hozzá, hogy a szerző - Juhász Gábor - több mint húsz éve hivatásszerűen foglalkozik a pártpénzek sorsával, s erről több könyvet is írt már. Szóval, ha valaki képes arra, hogy átlássa ezt a teljesen - nem szándék nélküli - kusza világot, akkor ő mindenképpen az.)

Eme alfejezet záró momentumaként érdemes még egy szintén nagyon régi és rutinos motoros személyes hangú füstölgését figyelembe vennünk és megidézni. Farkas Zoltán a HVG aug. 24-ei számában „Demján kontra Mészáros” -címmel írt egy kisesszét, amiben

összehasonlítja a régi vágású gazdagodó életútját és szerepkörét a legújabb keletű csodagazdagéval. Mi is a különbség? Demján még autonóm szereplő volt, a mindenkori hatalommal ugyan ő is szívélyes viszonyt ápolt, de ezt partnerként tette, s nem szolgaként. A partner, nem stróman, ezért nem is cserélhető könnyen le. Demján JÁTÉKOS volt, nagy tételben és olykor nemzetközi szintéren is. Mészáros viszont lokális ügyeskedő, aki csak akkor merészkedik nemzetközi szintésre, ha odalökdösik. Demján után legalább marad valami: West End, Mű-Pa, Skála stb. Mészáros után legfeljebb az üres felcsúti stadion... Sapienti sat.

Irodalom

MN. júl. 14. Elúszó milliárdok nyomában

HVG. júl.13. A nagy fröccs

168 óra, júl. 20. Költésben világbajnokok vagyunk

<https://444.hu/2017/07/23/sesztak-szerint-nincs-jelentos-elteres-a-negyszeres-aron-megrendezett-vizes-vb-eredetileg-tervezett-es-vegleges-koltsegei-kozott>

http://www.napi.hu/magyar_gazdasag/uszo_vb_kidolt_a_szekrenybol_egy_30_milliardos_elti_tkolt_szamla.643448.html

http://index.hu/sport/2017/fina_vizesvb_budapest/2017/07/11/vizes_informatika_szoftver_oro_sz_antenna/

<https://444.hu/2017/07/11/allami-cegeken-keresztul-koltenek-tizmilliardokat-hogy-orosz-es-azeri-ceg-elemezhesse-a-vizes-vebe-wifjere-csatlakozok-profiljait>

HVG. júl.6. Nemzeti pénzszivattyú

Figyelő. aug. 3. Olimpiai terhelést kapott Budapest. (Fürjes Balázs-interjú.)

HVG. júl.20. Nagyömböc. Milliárokkaal kitömött kormány-alapítványok

MnCs. szept. 7. Pénzt csak stikában. (tao-pénzek eredetéről)

https://mno.hu/gazdasag/450-milliard-aramlott-a-sportba-a-taon-keresztul-2407248?utm_source=feed&utm_medium=rss

<https://444.hu/2017/10/02/taval-y-1351-milliard-forint-tao-penz-ment-a-koltsegvetes-helyett-sport-celra>

http://mfor.hu/cikkek/makro/360_milliard_forint_ennyirol_mondtak_le_Orbanek_a_TAO_m_iatt.html?utm_source=mforfooldal&utm_medium=Direct

HVG. aug. 24. Demján kontra Mészáros /Farkas Zoltán/

4. Kormányzati kampányrohamok

4.1. Júliusi plakátözön

A nyári meleg az idei júliusi napok kezdetén váratlanul intenzív plakáterdővel köszöntött be. Magyarország közutakon közlekedő népe csak kapkodhatta a fejét, mert bámerre nézett, mindenhonét egy csúfondárosan somolygó öregember bámult le rá. Ráadásul ama vészjósló szöveg kíséretében, miszerint, ha hagyjuk, akkor majd ő - Soros György - fog a végén nevetni. Azt nem mernénk határozottan állítani, hogy az utak és az utca népe tisztában lett volna azzal, hogy ki is ez a Soros György. Azt meg végképp nem érthette, hogy minek a végén kell majd nevetni. Bár...ha az év elejétől figyelemmel követte Orbán és a többi Fidesz-vezér beszédeit, akkor annyi fogalma már mindenképpen lehetett, hogy ez az az ember, aki valami nagy-nagy gonoszságra készülve hozza és hozta nyakunkra a migránsok soha nem látott milliőit. És ez voltaképpen így igaz, mert tényleg soha nem láttuk ama milliőkat. Százezreket láttunk már két évvel ezelőtt, de azok sem hozzánk akartak jönni, hanem éppen azt szerették volna, hogy minél gyorsabban keresztülmehessenek hazánkon.

Feltehetően a Fidesz vezetőiben is megmaradt legalább annyi realitásérzék, hogy ők is tudják: magyar ember nem szokott figyelni politikusai beszédeire. Éppen ezért nem alaptalan az a sejtélem, hogy e főntebb vázolt veszélyt, bölcsességet, továbbá a hozzátartozó arcot és nevet lehetőleg minden áldott nap, újból és újból a választópolgárok fejébe kell vésni, különben hajlamosak a felejtésre.

Nagyjából eddig tartott a júliusi első két hétre jellemző közúti állapotok jóindulatú magyarázata, a továbbiakban - pontokba szedve - megpróbáljuk azt is rekonstruálni, hogyan reagált mindegyik az örületre Magyarország azon része, amely még nem vesztette el teljesen a józan eszét?

- Először is, gyanakodva csodálkozni kezdett és azt kérdezte: miért éppen Soros? Miért éppen most? És mi köze neki a felsorolt - meglehetősen fantáziadús - bűnlajstromhoz? A lehetséges válasz-mozaikokból kiemelhető ama példázat, miszerint Orbán Viktor Soros Györgyben találhatta meg a maga Gülenjét. (Zárójeles magyarázatként: jóbarátja, Erdogan a tavalyi állítólagos puccs gyors leverése után tízezreket fosztott meg állásától, csukatott le és tett tönkre azért, mert e veszélyes tízezrek mind-mind Amerikában élő

ellenlábásának, Gülen főpapnak lennének a hívei.) Sikerült találnia egy olyan személyt, aki alkalmas lehet az összes elképzelhető vádpont megjelenítésére.

- Miféle vádpontokéra? Amit csak el lehet képzelni: Brüsszel rossz szelleme> migránsok felbujtója> embercsempészek pénzelője> a CEU alapítója> felforgatók és szervezeteik finanszírozója> összeesküvések titkos szervezője> civilek védőszentje>amerikai és milliárdos> és nem mondjuk, de tudjuk: zsidó is... következésképpen a nemzetállamok ádáz ellenfele, a globalizmus védőszentje stb. Szép kis lista, mondhatom. Talán sok is a jóból... főleg, ez a zsidós dolog, ez tűnik némiképpen magyarázatra szorulónak, a többi pedig magától értetődő, hiszen ezeket a dolgokat leginkább ő szokta önmagáról állítani. (S ha valaki kételkedni merne mindezek igazságában, akkor elegendő sunyin arra célozni: mi aztán igazán jól ismerjük őt, mert éppen ő támogatott minket is, amikor még mi is civilek/globalisták/uniópártiak/szabadsághívők voltunk. És mi is nagyon szerettünk volna milliomosok lenni. De ma már nélküle is azok lettünk.)
- Több szakértő, közöttük a szociálpszichológusok azt állítják, hogy ez az egész Soros-kampány nem más, mint **tipikus projekciós modell**. Találj megfelelő bűnbakot+ legyen élő személy+ de ne legyen konkrétan megismerhető+ mindenki nyugodtan álmodhassa bele a maga félelmeit+ illeszkedjen bele az adott kultúra legsötétebb és legszívósabb örökségeibe, mintáiba+ segítsd őket abban, hogy majd ráismerhessenek erre az örökségre +ne legyen reális esélye a védekezésre. Nos, ha a kampány egészét tekintjük, akkor elismeréssel adózhatunk kitervelők tehetségének: valóban megteremtették az ideális/klasszikus negatív projekciós modellt.
- A modell teljes sikeréhez szükség volt még valamire, ami viszont teljességgel az elmúlt évek hazai közállapotaiból lett/lesz levezethető. A piszkos munka nagy részét rá lehet bízni a megmaradt ellenzéki erők felháborodásából következő riadalmakra. S tényleg, így történt. Valamennyi párt, továbbá a velük szimpatizáló újság, rádió tévé, két héten át másról sem beszélt, mint a Soros-kampány álszentségéről, hazug mivoltáról, pofátlanul primitív színvonaláról. A hazai választóközönségnek az a része - momentán nagyobbik fele -, aki amúgy nem lenne vevő a kormánypropagandára július első két hetében másról sem hallhatott, beszélhetett, mint e kampány rettenetéről.
- Illetve, van itt még valami... A kampányban megbúvó, nem is nagyon rejtett antiszemitizmusról. A kormánykörök elégedett mosollyal dőltek hátra: nem mi mondtuk...mi egy szóval sem említettük, ti hoztátok szóba...! Naná, hogy legelőször a zsidó szervezetek tiltakoztak, majd az izraeli nagykövet, majd pedig néhány nemzetközi fórum, média. S ekkor jött a legelképzeltlenebb elhárítás: maga az izraeli

kormányfő utasította rendre nagykövetét. Sőt. Eljött ide, s találkozott Orbánnal is, sőt... Asszisztált neki ahhoz a színjátékához is, hogy ő - mármint Orbán... - milyen mélyen megveti az antiszemitékat. Általában. Történelmileg. Ja, konkrétan, ha hasznot hajt, az más. Majd, ha Netanjahu hazamegy, majd megmagyarázzuk a mieinknek ezt is. (Ez a fordulat mindenkit meglepett, s egy időre el is hallgatott a Soros-kampánnyal szembeni antiszemita vád, hiszen ki tudhatná ezt jobban, mint az izraeli miniszterelnök? A váratlan közjáték értelmezéséhez majd a külpolitikai fejlemények elemzése során még visszatérünk.)

Aztán az úszó véré kezdetekor e plakátok nagy hirtelen eltűntek az utakról. Sokan tudni vélték, hogy akadtak a kormány körül is olyan józan elmék, akik felfogták a plakátok miatti magyarázkodások megoldhatatlan mivoltát. Akadt olyan felelős Fidesz-vezető is, aki azt állította, hogy ezt a kampányt elve csak kéthetesre tervezték... Többen voltak azok, akik meg úgy sejtették: e kampány kellékeivel a későbbiekben fogunk még találkozni. Nekik lett igazuk. De haladjunk sorjában, a folytatásról az őszi beköszöntekez fogunk beszámolni.

Leegyszerűsítsük ezt az egész nevetséges, végtelenül primitív és a legrosszabb történelmi emlékeket felidéző ügyet akkor, ha csak puszta kampány-gesztusok halmazaként értelmeznénk. Az az igazság, hogy a primitív állítások mögött ott feszül egy nem kevésbé primitív, ám részleteiben is kellően kifejtett, megindokolt világkép. A maga teljes és véres komolyságával. Ezt a világképet a korábbi évek során már többször is megidéztek, szüleit is néven neveztük, s eredeti forrásait is meg-megjelöltük, Lánctól Tellérig, Schmidt Máriától Bogár Lászlóig. Nos, a kampány kezdetén legalább két olyan fontos és teoretikus igényű megnyilvánulást is regisztrálhattunk, amelyek kellő mélységben világították meg e Soros-ellenes hisztéria elméleti alapjait. Az egyik szerzője kedves régi ismerősünk: Schmidt Mária:

http://latoszogblog.hu/blog/utelagazasnal_europa_2017

1. E nagylélegzetű tanulmány összefoglalja a jelenlegi világban tapasztalható élet- halál-harc lényegét. A Nyugat elvesztvén vitalitását, cél nélkül bolyong az Új Világ kihívásai között és áldozatául esik a globalista prédikátorok hazugságainak. Akiket csak a profit és az önzés vezérel. Velük szemben állnak/harcolnak a keresztény értékeket megtestesítő nemzetvédők, akik még tudják, hogy népeik egyetlen mentsvára az erős nemzetállami keretek bármilyen áron történő megvédése. A tanulmányban külön alfejezetet érdemel ki Soros György, aki azért a legveszélyesebb, mert olyan nemzetközi hálózatot

működtet, amely az altruizmus, az emberi jogok és a szabadság védelmezése mögött valójában harcedzett és egy központból irányított ügynökök megtévesztett tömegét használja védőpajzsként. Egyszóval, sorsdöntő pillanatokát élünk. Vagy, hogy a Szerzőhöz legyünk stilárisan hűek: Sorsdöntő pillanatokát.

2. A teoretikus hajlamú milliárdos hölgy nem áll egyedül a gondolataival. Szinte ugyanezen a napon tartott Kövér László is a fiataloknak előadást, s az ő személye - jelenlegi beosztástól függetlenül is - mindig pontos jellemzője volt annak, hogy a Fideszen-belüli szellemi áramlatok közül melyek tarthatók mérvadónak. Másként szólva: mindig is ő volt a Fidesz főideológusa. A beszéd érdekesen rímelt az imént megidézett tanulmány mondandójára. Ráadásul megjelenik benne még egy olyan elem, amelynek majd a nyár második felében lesz igazán keletje: a Soroshoz kötődő civil mozgalmak ősszel utcai zavargásokra készülnek:
http://hvg.hu/itthon/20170705_Kover_szerint_Soros_utcai_zavargasokat_akar_szitani

Irodalom az első Soros-kampányhoz:

http://kettosmerce.blog.hu/2017/07/12/tgm_soros_magyarorszagon_es_izraelben

http://kettosmerce.blog.hu/2017/07/13/amikor_a_zsidok_nevetnek

http://hvg.hu/itthon/20170710_soros_kampany_izrael_netanjahu

http://kettosmerce.blog.hu/2017/07/10/nem_az_a_baj_a_soros-plakatokkal_hogy_antiszemita_hanem_az_hogy_gyuloletkeltok

http://index.hu/belfold/2017/07/18/netanjahu_budapest_latogatas_orban_sajtotajekoztato/

http://hvg.hu/itthon/20170718_Orban_Netanjahuval_Magyarország_bunt_kovetett_el_a_masodik_vilaghaboruban

MN. júl. 12. Most akkor zsidózzunk egy kicsit.../Lányi András/

168 óra. júl. 13. Vakhitek kora. /Siklaci-int./

HVG. júl. 13. Orbán Gülenje

HVG. júl. 13. Jótékonyági paradoxon

MN: júl. 13. Sorosozás után sem áll le a kormány

MN. jún.18. A mesterterv

MN. júl. 21. És szépen beleültek Orbán uszályába

4.2. Beszéd és kampány-kiterjesztési kísérletek

Tusványosi önfényezés

Lassan - már évtizedszámra - a nyári holszezon legfontosabb eseményévé Orbán Viktor rendszeres, július végi tusványosi beszéde válik. Elemzők, tudósítók tömege készül erre a kivételes alkalomra, s nem túlzás állítani, hogy a kormányfő e nevezetes eseménnyel már a külföldi média figyelmét is kivívta. Miért is? Mindenekelőtt azzal, hogy valami oknál fogva ezt a fórumot tekinti személyes világgép-formálódása nyilvánosan is megvallható terének. Ilyenkor szereti felöltöni „az elmélyült politikai gondolkodó”, a bölcselkedő, töprengő, a világ folyása fölött merengő pózait. Az is lehet, egykoron tényleg voltak benne ilyen hajlamok, ilyesfajta igények is. Mára mindebből annyi maradt, hogy az éppen aktuális hatalmi játszmáihoz szeret Tusványoson még a szokásosnál is nagyobb ívű kereteket felrajzolni; abban bízván, hogy e szélesnek szánt gondolati ív segítségével lehetséges az aktuális igényeket még jelentékenyebbé stilizálni.

2017. július 22-én sem történt ez másként. Volt szó Európa elszakulásáról, a baloldal történelmi térvészteséről, az erős nemzetek kritériumairól, de – legfőképpen - a kampányidőszakban legyőzendő ellenfelek kilétéről

http://index.hu/video/2017/07/22/orban_viktor_beszed_tusvanyos/

Ami talán szokatlan volt, beszéde első részében hosszasan győzködte a közönséget a felől, hogy a magyar gazdaság a lehető legsikeresebbek közé tartozik. Először felvázolta az „erős nemzetek” gazdasági kritériumait, majd pedig sorban bebizonyította, hogy Magyarország - természetesen az ő vezetésével... - éppen ilyenné formálódott. (Ebbéli eszmefuttatásairól többet nem is íránk, mert akadt olyan szakíró, aki pontról pontra szétszedte ezeket a sületlenségeket: <https://444.hu/2017/07/24/hat-6-extrem-zagyvasag-a-magyar-gazdasagrol-orban-tusnadfurdoi-beszedeben>

Legfeljebb azt a stilisztikai jellegű észrevételt érdemes még ízlelgetni, ahogyan megfogalmazta e gazdaságpolitika egyik sarkpontja lényegét, miszerint „elvettem a multiktól, a bankoktól, a biztosítóktól és az energiaszektortól 500 milliárdot, s ezt adtam oda a magyar családoknak...” ...Én... én ...én... Orbán Viktorban évről évre hatalmasodik el az a kényszerképzet, mintha ő egymagában lenne azonos a kormánnyal, az állammal, s talán már az

egész nemzettel is. Ez azért mindenképpen figyelemre méltó fordulat. (Talán stadiont is egyedül épít már.)

Beszédének később legtöbbször idézett gondolati futama az volt, ahogyan sajnálkozott az ellenzék eljelentéktelenedésén, ami - lévén a nyakunkon a következő választás - igen kínos helyzetet teremthet. Ellenfél nélkül győzni...micsoda kihívás ez!? No de, nincs baj! Tétélesen kimutatta a közeljövő igazi, legyűrendő ellenfeleit, s - hallj csodát... ! - ezek egytől egyik azok, akiket már az idejének első beszédében is veszélygócokként azonosított: migránsok>Soros>Brüsszel és, hogy legyen valami „újdonság” is, az előző három ármánykodót kiszolgáló médiát... Na, ezzel a sorrenddel el is látta munkával egy időre a médiát.

Az az igazság, hogy egy ideje már sokkal érdekesebb olvasmány az, amit a tusványosi fellépés után a minőségi sajtó produkál annál, mint amit a szellemileg mindinkább kifáradni tűnő kormányfő mondogat. Megtudhattuk ezúttal is, hogy világképe még mindig a Jók és Rosszak közötti küzdelemből áll, és ő mindig is a Jók oldalán van; továbbá most is tévedhetetlenül képes a kártevők bátor azonosítására. S mint mindig, ezúttal is akadtak el nem ítélni akadémikusok, akik leginkább azt listázták, amiről Orbán Viktor a beszédében egyetlen szót sem ejtett. Ez is fölöttébb érdekes lista lett. Az alábbiakban közlünk egy jókora csokrot a beszédet követő sajtóból, s a legkomolyabban állítjuk, hogy igen kitűnő elemzések akadtak közöttük. Igazán megérdemeltek volna egy sokkal színvonalasabb kormányfői beszédet is.

Irodalom Tusványoshoz:

http://index.hu/belfold/2017/07/22/orbannak_harom_ellenfele_maradt_soros_brusszel_es_a_media_beszed_tusvanyoson/

http://hvg.hu/itthon/20170722_tusvanyos_balvanyosi_szabadegyetem_2017_orban_viktor

http://hvg.hu/itthon/20170723_Fidesz_media_Tusvanyos_Orban_beszed_szervilizmus

<https://444.hu/2017/07/22/orban-viktor-levezette-hogy-miert-o-a-legfontosabb-ember-most-a-vilagon>

<https://444.hu/2017/07/22/orban-viktor-azt-igerte-hogy-az-eros-magyarorszagrol-beszelt-ma>

<http://24.hu/belfold/2017/07/22/orban-tudja-hogy-baj-lehet-belole-eloben-a-tusnadfurdoi-beszed/>

http://mandiner.hu/cikk/20170722_orban_az_eu_nak_vissza_kell_nyernie_szuverenitasat_a_soros_birodalommal_szemben?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201707

<http://168ora.hu/orban-meg-lehetunk-kemenyebbek/>

<http://168ora.hu/orban-viktor-az-eu-ne-beszljen-szolidaritasrol-amig-ki-nem-fizette-250-milliardot-amellyel-europa-megvedesert-tartozik-nekunk/>

MN. júl. 17. Ahol Orbán a történelemkönyvhöz beszél

MN. júl. 21. A határon túl magasabb fokozatba kapcsolt a propaganda

MN. júl. 24. Választási mozgósítás

MN. júl. 24. Tusványosi lecke /Szerető Szabolcs/

168 óra, júl. 27. Ió, ció, regisztráció. 14 oldalas összeállítás Tusványosról. Benne: Lakner Zoltán: Még lehetünk keményebbek

MnCs. júl. 27. Halmazállapot

MN;júl. 21. Háború a sajtóval

És. júl. 28. Erő, erő, erő - meg a sérv

MN. aug. 5. Az átlagpolgár /Lakatos Júlia./

4.3.Még egyszer a forró őszt váró jóslatokról

Már megidéztek Kövér Lászlónak egy július elején elmondott beszédét, amelyben elsőként vizionálta a forró őszt eljövételét. A maga idejében ez a beszéd viszonylag mérsékelt érdeklődést váltott ki, még a 168 óra volt az egyetlen, amely komolyan vette.

<http://168ora.hu/itthon/kover-szerint-az-ellenzek-osszefog-a-civil-szervezetekkel-osszel-zavargasok-lesznek-5266>

Később a házelnök reprezentatív mondanivalójában egyre szélesebb értelmezési keretekbe illeszkedett ez a „forró őszt” -elmélet, s ezt a kitételek ekkor már rendre hallani a többi fontos vezetőtől is. (Még a talonba tett Rogán Antal számára is teremtett a forró őszt nyilvános fontoskodnivalót.) Kövér a kormány hivatalos napilapja számára szokatlanul nagy terjedelmű interjút adott augusztus 20. kapcsán, és ez a dokumentum minden korábbi megnyilvánulásához képest sokrétűbb magyarázata lett ennek a vészjósló sejtelemnek.

<http://magyaridok.hu/belfold/meg-nem-nyertuk-meg-valasztast-2101051/>

Lényegében képes volt előállítani azt a bravúrt, amelynek segítségével a hazánk ellen megszerveződő mostani összeesküvést összekötötte az elmúlt ezer év áttekintésével. Eme interjú már politikai programként vázolta fel a civil szervezetek Nyugatról mozgatott lázítását, valamint a velük szembeni fellépést, mint alkotmányos kötelezettséget. A kormányzati sajtó lassanként pedig elkezdte a név szerinti megnevezését azoknak, akik majd ennek az összeesküvésnek és utcai lázadásnak a főszereplői lehetnek.

<http://magyaridok.hu/ahelyzet/forro-osz-elott-2126179/>

S mire az őszi szezon elkezdődött, addigra már szervesen kapcsolódtak össze az addig még külön-külön fonódott szálak: *A Fidesz leendő választási győzelmét külföldi erők igyekeznek majd megakadályozni> ezeket az erőket rejtőzködő, idegen hatalmak fogják irányítani és finanszírozni> de mi résen leszünk, és még idejében leleplezzük őket> s az a legjobb, ha már azelőtt néven nevezzük őket, mielőtt még az utcára mennének> rendes hazafi, nemzeti érzelmű magyar ember eleve nem keveredhet ilyen kalandor-vállalkozás közelébe.*

(Akadt azért olyan hang is, amely egyszerűen kiröhögte ezt a hisztériát és az előzmények alapján megpróbálta számba venni a tényleges megmozdulások lehetőségeit: <http://24.hu/belfold/2017/09/18/ot-eroszakos-zavargas-ami-tavasszal-langba-borithatja-budapestet/>) Két érdekes elemzés meglehetősen sokoldalúan próbálta meg körüljárni ennek a „forró őszi” elnevezésű politikai machinációnak a hátterét:

Lakner Zoltán: Ki provokál? 168 óra, júl. 20. (20-24.o.)

Úrfi Péter: Az elképzelt forradalom. Miért riogat zavargásokkal a kormány? MnCS. szept.14. /

Ezt a népmesei egyszerűségű gondolatmenetet aztán nagyüzemi eszközökkel kezdte terjeszteni a kormányzati gépezet. Szeptember 2-án tartották a szokásos - szezonnyitó - kötcsei pikniket, ahonnét fölöttébb szükséges hírek kerülhettek csak ki. Annyi azért mindenképpen, hogy Orbán Viktor nagyívű magyarázattal igyekezett meggyőzni híveit arról, hogy:

- ez a kormány annyira erős, hogy csak külföldről lehet legyőzni,
- ezzel az eséllyel viszont komolyan kell számolni,
- mindezt csak a legnagyobb önfegyelem, és pártegység jegyében lehet megakadályozni,

- a választás nincs még megnyerve, a legnagyobb hiba lenne, ha a jelenlegi előnyre tekintve elkényelmesednének,
- éssen kell lenni, mert minden korábbi várakozásokhoz képest sokkal több millió migráns fenyegeti Európa jövőjét.

Összefoglalóan annyit mondhatunk, hogy más úton, más logikával felépítve, de ő is ráerősített a forró őszre építő víziók mozgósító erejére. Kötcséről:

http://index.hu/video/2017/09/02/fidesz_kotcse_aranykor/

http://hvg.hu/itthon/20170902_Orban_attol_tart_hogy_raunnak_a_valasztok_a_Fideszre

http://hvg.hu/itthon/20170902_Orban_60_millio_migransrol_es_egy_francia_elnokrol_beszelt_Kotcsen

http://mandiner.hu/cikk/20170902_orban_az_elmult_het_ev_eredmenyeinek_megvedese_a_valasztas_tetje

MN. szept. 4. „Külföldről buktathatják meg a kormányt.”

MN. szept. 5. Harckészültség

Alig egy héttel később valamennyi párt elvonult az ország valamely nyugodt zugába, hogy a pillanatokon belül megkezdődő őszi parlamenti szezonra kellőképpen felkészülhessen. A Fidesz ezt Velencén tette - szeptember 13. után, szigorúan zárt körülmények közepette. A rendezvényről annyi szivárgott ki, hogy napokon belül elkezdődik a legújabb Soros-ellenes kampány, amely ezúttal újfent a Nemzeti Konzultáció formáját fogja öltetni. Minden egyes magyar család hét kérdést fog kapni, amelyekkel majd előre látható módon megerősíthetik a kormány nemzetközi/függetlenségi küzdelmeit. (Mintha mindezt már hallottuk volna, tán már nem is egyszer. De hát...magyar ember feledékeny, különösen, ha Soros Györgyről van szó.)

Így jutottunk el a várva várt szeptember 18-ai naphoz, az őszi parlamenti nyitányhoz, amely alkalom egyúttal a következő választásokig tartó kampány egyértelmű nyitányának volt tekinthető. Olyan is lett. Orbán Viktor a megszokott „napirend előtti” hozzászólásával nyitotta a szezont, s utólag sem túlzás azt állítani, hogy ebbéli produkciójával sikerült összegeznie mindazon előkészületeket, amelyeket Tusványostól Kötcséig már kipróbált. Beszéde első 15 perce díszére válhatott volna bármely hatvanas évekbeli szocialista pártkongresszusnak is. Sorolta, sorolta, sorolta a végtelenségig a foglalkoztatás, az egészségügy, az oktatás terén elért sikerek tengernyi adatát. S ahogyan ezt már megszokhattuk,

ezek az adatok sohasem viszonyszámok, nem lehet ezeket semmiféle összehasonlítható trendvonalba beilleszteni, mert ki vannak ragadva természetes összefüggéseik közül. Nem is az a feladatuk, hogy közük legyen a valós folyamatokhoz, hanem az, hogy kellő erővel illusztrálhassák a páratlan, soha nem volt sikereket. /Ez, egyébként igaz... - ezek a sikerek tényleg „sohanemvolt” jellegűek, mert csak e beszéd keretei között sikerek. /

Orbán beszédének nagyobbik része azonban a migránsveszély - az újból előszedett, és teljesen igazolhatatlan 60 milliós fenyegetettség rémképe... -, valamint a hozzá kapcsolható, mára már kötelezővé vált Soros-ostorozás és a Brüsszellel szembeni függetlenségi harc mantráiból állt.

Az ellenzék persze megpróbálta visszaterelni a kormányfőt a létező Magyarország problémavilágába, ám ezúttal sem jártak jobban annál, mint ahogyan a korábbi, hasonló jellegű kísérleteik során.

http://index.hu/belfold/2017/09/18/orban_viktor_beszede_a_parlamentben_az_oszi_ul_esszak_elejen/#

http://hvg.hu/itthon/20170918_A_forro_osz_parlament_orban_soros_gulyas_percrol_percre

<https://444.hu/2017/09/18/orban-kerem-ne-a-hatalomert-es-a-penzert-politizaljanak>

<http://24.hu/belfold/2017/09/18/orban-beszed-nyitja-a-parlamenti-oszt/>

A kormányfő egyébiránt joggal utalhatott arra, hogy ők már minden előintézkedést megtettek és pillanatokon belül elindítják az újabb Nemzeti Konzultációt, amely ezúttal kifejezetten a Soros-terv kérdéseiben faggatná a magyar lakosságot. No, lett is nagy-nagy megkönnyebbülés, hiszen hazánk lakossága éjt nappallá téve várta azt az alkalmat, amikor elmondhatná a kormány számára legféltettebb szorongásainak titkait. Nem kétséges, milliók lelke van telítve azzal, hogy nem látnak eléggé tisztán a Soros-terv galád részleteit illetően.

A kérdéseket tartalmazó füzetkék ezúttal is a megszokott bárgyúsággal és megjátszott naivitással lettek megfogalmazva, de ez a mostani változat tartalmazott valami elementáris módszertani újdonságot is. A tömör kérdések/állítások után azonnal olvashatóvá vált egy magyarázó box is, amelyben a tájékozatlanabb polgárok számára részletesebben is kifejtették az adott veszélyforrás álnok jellegét. Ezzel a megoldással a kormány levette milliónyi választó válláról azt a terhet is, hogy nekik kellene értelmezniük a - valljuk be... igen kevés értelmet rejtő - kérdéseket. Ilyen előzékeny és segítőkész kormánya még soha nem volt Magyarországnak. A címzettnek csupán a megfelelő „igen” beikszelésével kellett bíbelődnie.

Azt természetesen nem mernénk állítani, hogy e negyedév során a kormányzati aktivitás kimerült volna a kampány idő előtti felpörgetésében és a tempóelőny megszerzésében. Azt viszont teljes felelősséggel állíthatjuk, hogy ebbéli erőfeszítéseik olyan erővel kaptak lábra, hogy egyéb döntéseik, lépéseik figyelemmel kísérésére sem a médiának, sem pedig az ellenzéknek nem sok energiája maradt. A gazdasági folyamatokat bemutató részben azért meglehetősen alapos képet rajzolunk majd mindama aktivitásról, amit a kabinet a korábról már megismert és megszokott elgondolásaival továbbra is produkált.

5.Rövid körkép az ellenzéki szétrebbenésről

Talán nem lesz fölösleges egy kis módszertani kitérő. Összegzőinket évek óta úgy írjuk, hogy az adott negyedév során folyamatosan gyűjtjük azokat a forrásokat, amelyekről menet közben úgy véljük, hogy a végső összegző elemzés során a feldolgozásnak mindenképpen részévé válnak. Napilapok, hetilapok, netes források százait szoktuk rendszerezve gyűjteni, aztán a megírás során eme források többségére végül nincs szükségünk, ha időközben kiderül a jelentéktelenné válásuk.

2017 nyarán a korábbi évek hasonló időszakához képest meglepően vastag dossziévá hízott „*az ellenzék helyzete*” - című gyűjtésünk. A szeptember végi zárórához közeledve már mintegy száz tételnyi interjú, elemzés, tudósítás fenyegetett azzal az veszéllyel, hogy az idei őszi összegzőnkben nem lesz elegendő egy önálló fejezetben áttekinteni az ellenzék esélyeit. Külön-külön hízott a Botka-gyűjtés, a szocialista aktivitás növekedése, az összefogás-csomag, a Jobbik elleni kormányzati háború, a Momentum önállósodó útjainak híreit átfogó dosszié, az Új Pólus képzésének folyamata, valamint az egyéni választókerületek közös jelöltjeinek hírvilága. Szeptember végén úgy tűnt, kisebbfajta önálló kismonográfiában lehetséges csak összefoglalni mindazt, ami az ellenzéki térfélen zajlik.

Aztán a politikai Sors megoldotta a gondjainkat. Szeptember végén Botka László egyfajta kétségbeesett ultimátummal fordult az ellenzék egészéhez, lényegében megismételve azt, amit év elejei, önálló fellépése idején javasolt: legyen közös lista, és döntsék el minél előbb az egyéni körzetekben indítandó, közösen támogatandó jelölt személyét - pártszínektől függetlenül is. A pártok reakciója korántsem a nyílt elutasítás volt, hanem inkább a mellébeszélés, avagy a nyílt ellenlépés. S ebben a manőverben Botka anyapártja, az MSZP sem volt kivétel. Ezek után Botka gyorsan tett még egy meglepő fordulatot, amikor október másodikán nyilvánosan visszalépett attól a miniszterelnök-jelöltségtől, amelyet láthatólag még

az ő pártja sem vett komolyan. Párton belüli árulókat, zavartkeltő ügynököket, továbbá a szűnni nem akaró Gyurcsány-féle bajkeverést emlegette az indokai között.

E pillanattól kezdve az ellenzék egészén belül olyan erejű, széttartó folyamatok indultak útjukra, amelyek következtében úgyszólván naponta keletkeznek és porladnak el újabb és újabb forgatókönyvek, akciók, jelöltek és programok - az ellenzéki oldalon. Úgy is mondhatnánk, hogy október közepén az ellenzéki oldalon a legteljesebb káosz uralkodik, s most még nem látni, hogy e zűrzavarból milyen irányba lesz elmozdulás. Mindez azonban már a következő negyedéves krónikánk témakörét adhatja. Amikor e sorokat írjuk, csak annyit állíthatunk, hogy semmi sem biztos - és bármi megtörténhet még. (Amikor pl. ezeket a sorokat írjuk - október 14-én – éppen azt a hírt hallani frissen a rádiókból, tévékből, hogy az október 23-ára beigért, közös ellenzéki nagygyűlés megtartásától óránként lép vissza valamelyik párt: magyarán ezt a végső alkalmat is inkább a nevetségessé válásra használják fel, semmint az egység demonstrálására...)

Hanem... a június vége óta összegyűjtött, tekintélyes súlyú/méretű dossziénk kilencven százaléka most már nyugodtan kidobható. Merthogy semmi értelme nem lenne azt elemezni októberben, hogy mit is gondoltak a pártok még a nyáron mindarról, aminek a keretei mára végképp szertefoszlottak. Visszanéztük, hogy az idei, két korábbi összegzőnkben mit írtunk az ellenzékéről. Az első negyedévben még csaknem tizennégy oldalt szántunk annak bemutatására, hogy január és április között legalább három olyan, épkézlábnak tűnő, kifejezetten biztató karakterű ellenzéki kezdeményezés indult útjára, amelyből még bármi kinőhet. Júliusban, a második negyedévről szóló körképben már csak másfél oldalnyi terjedelemben foglalatostokdunk az ellenzékkel, mondván, hogy: „... *az elmúlt három hónapban jóformán semmiféle előrelépést nem tapasztalhattunk. A Momentum a május elsejei sikeres megmozdulás óta alig érzékelhető, Botka mögül szép csöndben, de kisomfordált a szocialista párt, az elmúlt hónapokban legfeljebb a Gyurcsánnyal való – meddő - vitáinak lett hírértéke. 2017 nyarának ellenzéki tájképe nagyjából hasonló tanácstalanságot, megosztottságot és elképzelés-nélküliséget mutat, mint amit 2010 után már néhányszor átélhettünk...*”- írtuk mindezt 2017. július 10-én.

Most az lenne a kérdés: miért van az úgy, hogy negyedévvél később ugyanezt a hat-hét sort jószerével változatlan formában leírhatjuk, úgy, hogy legfeljebb csak a dátumon kellene változtatnunk. Ennek alapos megválaszolásához át kellene alaposan tekinteni:

- az MSZP-n belüli, aktuális erőviszonyok abszurditásait,
- a DK-hoz való v/viszony részleteit,
- a kisebb ellenzéki pártok túlélési stratégiáit, s egymáshoz való viszonyukat,
- a Fidesz játékeit az ellenzéki térfélen,
- az egykori-kétmillió baloldali szavazói bázis mozgási útvonalát,
- a jelenlegi választói attitűdök lehetséges mozgásirányait,
- az MSZP legalább 2006 ősze óta tartó válságának történelmi rajzolatát,
- s legfőképpen azt, hogy a Fidesz által, még 2011-ben, alapvető pontokon átalakított politikai térszerkezet változásaihoz miért nem képes senki sem alkalmazkodni?
- S egyúttal kellene némi kitekintés a baloldalnak az egész nyugati világban tapasztalható válsága/visszaszorulása jelenségeire.

Nos, ha e fönti – ha jól számoljuk, akkor kilenc – kérdésre egyenként legalább néhány oldalas, vázlatos válaszokat tudnánk adni, akkor tán a mi előbb vázolt dilemmánkra is választ lehetne találni. Szóval, az emlegetett kismonográfia megírását nem lehetne megúszni. De mostani összegzőnkben erre semmiképpen sem vállalkozhatnánk. /Tíz nappal ezelőtt Kálmán Olga valami hasonló feladat megoldására hívott a Hírtévé műsorába, ott a körülményekhez képest szokatlanul hosszú műsoridőben kereshettem a magyarázatokat, s mégis csak a keretek felvázolásáig juthattunk el - ott is: <https://www.youtube.com/watch?v=WvvH7nVUxYM/>

Ezen a ponton nagyon is érdemes az elemzők munkáját elválasztani az érintett pártvezetőkétől, mert az előbbieket - egész évben, s különösen a nyár végén – folyamatosan jelezték előre, hogy az alapkérdések helyett az ezredrangú ügyekkel való bíbelődésnek törvényszerű következménye lesz a katasztrofális politikai bukás. S ha másért nem, akkor az elemzői/szakújságírói kar szakmai becsületének védelmében összegyűjtöttünk egy csokorra valót azon írásokból, elemzésekből, amelyek képesek voltak az ellenzéki vergődés okait és következményeit a tágabb rendszerkeretek között értelmezni és megértetni. Ezek az írások egyúttal betölthetik a mi áttekintésünk zárószavának szerepét is, mivel egybecsengő következtetések oda futnak ki, hogy jobb, ha még időben felkészülünk az újabb Fidesz-négy év elviselésére.

S talán még valami olyan fejleményre, amelyre a hazai közvélemény nagy része még nincs igazán felkészülve. Török Gábor - alább hivatkozott -interjújában megemlíti azt a változatot, miszerint a Jobbik stratégiája eleve arra az esélyre épít, hogy az ellenzéki oldal balfelén szép lassan, de -egymást fogják ellehetetleníteni. Ez esetben a Jobbik kitölthetné az ellenzéki űrt és

a következő parlamentben eleve ők lehetnének az egytelen olyan számottevő politikai erő, akik képesek lehetnek megroppantani a centrális erőteret. Ha így lesz, akkor fölöttébb érdekes évek elé fogunk nézni.

Lakner Zoltán: Egymást kizáró ellenzéki stratégiák. 168 óra, júl. 6. 20-24.o.

Lakner Zoltán: Variációk ellenezéki stratégiákra. 168 óra, júl. 20.

Gegessy Ferenc: Kitaposott út a semmibe. MnCS. júl. 20.

TGM: Vakság és balsors. MN: júl.29.

Török Gábor: Megroppant NER. MNcs. aug. 3.

Ripp Zoltán: Újrajátszás. MnCS. aug. 17.

Ceglédi Zoltán: Még egy rossz kör. 168 óra. aug. 24.

Koordinált káosz. Kormányváltó kiskaté ellenzéki pártoknak. 14 oldalas melléklet a 168 óra szept. 7-ei számában.

Szuterénbaloldal. HVG: szept. 28.

II. Gazdasági kérdések

1. Magyarország jobban teljesít

1.1.A KSH szerint

A KSH időnként felülvizsgálja korábban közölt adatait, ami az előzetes számok esetében teljesen természetes. Ez jellemző a beruházás és a bruttó hazai termék mutatóira, amikor is a hivatal 0,1, legfeljebb 0,2 százalékpontos korrekciókat hajt végre. Előfordul olyan is, hogy az unió szabályait követve új módszertant alkalmaz, illetve újabb területeket von be az addig megfigyeltekhez. Ezen átdolgozásokat természetesen hosszabb távra visszamenőleg is végre kell hajtania. Jelenleg 1995-ig visszamenőleg állnak rendelkezésre azonos módszertanú GDP-adatok 2013-ig bezárólag.

Ez év szeptember 29-i dátummal olyan GDP-információkat közölt a hivatal 2014-2016-ra, amelyek nem csak az előzetes becsléseket korrigálták, hanem módszertani változásokat is tartalmaztak. A régi és új adatok a következőképpen néznek ki:

1. táblázat

GDP-adatok

Év	Előző év = 100 %		Milliárd forint	
	előtte*	utána*	előtte*	utána*
2013	102,1	102,1	30.127	30.247,1
2014	104,0	104,2	32.400	32.591
2015	103,1	103,4	33.999	34.324
2016	102,0	102,2	35.005	35.420
Növekmény 2013-hoz	109,3	110,1	4.878	5.172,9
Különbözet	0,8%pont		294,9 md forint	

Forrás: KSH

*A 2017. szeptember 29-e előtti és utáni adatok

A módosítások – a korábbi hivatali gyakorlattal összevetve – jelentősek: három év alatt majdnem egy százalékponttal nagyobb GDP termelődött, nominálisan pedig 295 milliárd forintos többlet keletkezett. A korábbi adatrevízióknál emelkedések és csökkenések egyaránt előfordultak, ami például következik abból a logikából is, hogy ha egy bázis megemelkedik, akkor – ceteris paribus – a következő év adata kisebb lesz a korábban közölnél. Furának tartjuk, hogy a KSH nemcsak a GDP reálnövekedési számait dolgozta át, emelte meg, hanem a nominális GDP-t alakító másik tényezőt, az implicit árindexeket is. Különösen annak ismeretében kérdéses az általános árindex utólagos megemelése, hogy ezek az évek deflációs

évek voltak, és egyébként egyetlen árindexet sem korrigált ugyanakkor visszamenőleg a hivatal. A megnőtt nominális GDP adatok alapján kedvezőbb lesz az államháztartás hiányának és az államadósság GDP-ben kifejezett rátájának alakulása is. Olyannyira, hogy tartani tudjuk, az EU által megkövetelt mértékű államadóssági rátacsökkenést, és így nem kerülünk a túlzott deficiteljárás hatálya alá. A korábbi adatokkal ezt nem úsztuk volna meg.

A táblázatból látható, hogy a Statisztikai Hivatal ezúttal jelentősen megemelte a múltbeli növekedési pályát, a következőkre hivatkozva:

- figyelembe vették a lakásszolgáltatást,
- figyelembe vették a külföldről kapott és oda kiutalt jövedelmek különbözetét,
- figyelembe vették az értéktárgyak eladási és bevételi ára közti különbözetet,
- kisebb módszertani módosításokat és adatellenőrzést hajtottak végre.

Ez így rendjén is volna – első megközelítésben, ám további olyan kérdések merülnek fel, amelyekre a hivatal nem ad választ, és amelyekkel kétségbe vonható a most publikált számok hitelessége, s egyáltalán az intézmény szavahihetősége:

- A negyedéves adatokat nem dolgozták át, így a 2017-re publikált számokat és azok bázisát sem. Ezért jelenleg kétféle információt tartalmaznak a KSH táblázatai 2014-2016-ra: a negyedéves adatokból átlagoltakat, és az új éves számokat. Lehet választani.
- Kérdés: miért csak 2000-ig dolgozták át a számokat, az újonnan bevett tételek ugyanis a korábbi években is léteztek. Következésképpen mivel a 2000 előtti számok más módszertan szerint készültek, a megelőző évekkkel nem lehetséges egy sorba állítani.
- Kérdés, hogyan lehetséges, hogy 2000 és 2013 között a reálnövekedési adatok nem változtak, csak a GDP nominális értékei nőttek meg kb. 100-200 milliárd forinttal. Ez arra utal, hogy ezekben az években csak a GDP implicit árindexét emelték meg, miközben a korábban közölt árindexeket változatlanul hagyták.
- Feltűnő, hogy 2014-től minden év reálteljesítménye javult. Holott, ha egyszer bevesznek valamit a számításba, akkor az már ott van, abból adódik egy egyszeri lökés, esetünkben 2014-ben. A következő év GDP-je csak akkor emelkedhetne meg, ha az újonnan számításba vett tételek rendre mind emelkedtek volna. Ez kétséges, de tegyük fel, hogy így van, akkor sem indokolhatnak évi 0,2 százalékpontos javulást.
- Mivel a bruttó teljesítmények adatait a KSH változatlanul hagyta, ebből az adódik, hogy a felsorolt, most figyelembe vett tételek csak a hozzáadott értéket emelték meg (ami elképzelhetetlen, irreális), miközben más tételeknél ennyivel csökkenni kellett volna a számoknak – a bruttó kibocsátás nem változott. Erről sincs információ.
- Ágazatilag nézve az átszabásokat különösen érdekes, hogy például:

- = a szállítás, raktározás ágazat 2016. évi GDP-je hogyan tudott 2,5 százalékkal helyett 5,5 százalékkal emelkedni,
- = a művészet, sport, szórakozás ágazat 2016. évi 1,4 százalékos növekménye hogyan tudott 5,6 százalékra nőni,
- = a közigazgatás, védelem, társadalombiztosítás a 2015. évi csökkenés (0,1 %) helyett hogyan tudott 3,8 százalékkal emelkedni? (Ez az ágazat az állami szervek kötelező adatszolgáltatásának információit tartalmazza! Ennyire elnézték volna a hivatalokban a számokat?)

Mivel nincs másik statisztikai hivatalunk, nem tudunk erős, hiteles kontrollt gyakorolni, a meglévő felett, csak a kételyeinket tudjuk megfogalmazni. Ezt a fentiekben meg is tettük.

1.2. 2017 első félévének főbb makrogazdasági eredményei

1.2.1. GDP-alakulás

Ez év első felében minden mutató alapján megélenkült a magyar gazdaság. Az előző év azonos időszakához mért kiigazítatlan adat szerint a bruttó hazai termék 3,6 százalékkal nőtt, a kiigazítottak 3,8, illetve 3,7 százalékos emelkedést jeleztek. Különösen az első negyedévi adat volt kiugró – még uniós mércével mérve is -, a második negyedévben ehhez képest mérséklődött a dinamika.

2.táblázat

A bruttó hazai termék alakulása

Idő	Előző időszak = 100 %		
	Kiigazítatlan	Naptári hatás kiszűrésével	Szezonálisan és naptárhatással kiigazított, kiegyensúlyozott
2014	104,0	103,9	103,9
2015	103,1	103,1	103,1
2016	102,0	101,9	101,9
2016. I. félév	102,0	101,8	101,7
2017. I. név	104,2	103,8	103,8
2017. II. név	103,2	103,7	103,5
2017. I. félév	103,6	103,8	103,7

Forrás: KSH – 2017. szept. 29. előtti GDP adatokkal

A bruttó hazai termék első félévi többlete nagyobb részt a foglalkoztatás emelkedésének volt köszönhető, a nemzetgazdasági szinten mért termelékenység ugyanis csak 1,5 százalékkal emelkedett, ami arra sem volt elegendő, hogy pótolja a 2016. évi termelékenységbeli zsugorodást. Az előző évinél gyorsabban nőttek nemzetgazdasági szinten a fajlagos bérek (2016. évi 5,3 százalékkal szemben 6,1 százalékkal), s ez a fejlesztési források szűkülő újratermelésén keresztül a versenyképesség távlatos romlását vetíti előre.

Nemzetközi összehasonlításban nem mondható kiugrónak az első félévi magyar teljesítmény. A visegrádi országok szinte mindegyike gyorsabb növekedést produkált, nem beszélve Romániáról, ahol hat százalékot közelített a GDP üteme, de a balti országokban is négy százalék fölötti dinamika rajzolódott ki. Mondhatjuk, hogy az unióhoz 2004 után csatlakozott, volt szocialista országok sorában a hazai teljesítmény inkább a hátsó fertályba sorolódott.

3. táblázat

**A GDP alakulása néhány uniós országban
(előző év = 100 %)**

Ország/régió	2015	2016	2016. I. félév	2017. I. félév
Eurózóna	102,0	101,8	102,0	102,4
EU-28	102,2	101,9	102,1	102,4
Csehország	101,7	102,4	103,6	104,3
Lengyelország	103,8	102,7	102,8	104,3
Szlovákia	103,8	103,3	103,6	103,1
Szlovénia	102,3	102,5	102,5	104,8
Románia	103,9	104,8	105,2	105,7
Bulgária	103,6	103,4	103,6	103,7
<i>Magyarország</i>	<i>103,1</i>	<i>101,9</i>	<i>101,7</i>	<i>103,7</i>

Forrás: Eurostat (naptárhatással és szezonálisan kiigazított adatok) – 2017. szept. 29. előtti GDP adatokkal

2017 első felében csak egyetlen ágazatban mutatkozott visszaesés – két egymást követő negyedéven keresztül, amit recesszióknak minősíthetünk – a kedvezőtlen időjárási körülményeket is visszatükröző mezőgazdaságban. A legdinamikusabban, nagyon mély bázisról indulva az építőipar teljesítménye bővült – jórészt az uniós forrásokhoz kapcsolódó beruházási keresletboom nyomán. Élénkülést jelzett az ipar, ezen belül is a feldolgozóipar – az erősödő külső és belső keresletre rákapcsolódva. Meglepő viszont a szolgáltatások mérséklődő dinamikája, ezen belül is a kereskedelem és vendéglátás teljesítményének csökkenő üteme az előző évinél határozottan nagyobb jövedelem-kiáramlás tükrében.

A GDP-alakulás ágazati összetevői
(előző időszak = 100 %)

Ágazat	2015	2016	2016. I. félév	2017. I. félév
Mezőgazdaság	94,9	116,8	114,2	89,9
Ipar	108,2	100,8	101,5	104,8
Feldolgozóipar	108,7	100,7	101,2	105,6
Építőipar	101,5	82,1	74,1	127,2
Szolgáltatás	101,7	103,0	103,2	102,8
Kereskedelem, szálláshely-szolg., vendéglátás	104,6	106,0	107,0	105,5
Szállítás, raktározás	101,4	102,5	102,2	102,2
Infokommunikáció	101,6	103,7	104,6	104,4
Pénzügyi szolg. biztosítás	100,2	98,9	98,9	100,6
Ingatlanügyletek	102,0	101,2	101,0	101,4
Szakmai tud. műszaki tev., admin. szolgáltatás	100,8	106,3	106,2	106,4
Közig, védelem, tb, oktatás, eü, szoc. ellátás	99,9	101,3	101,1	100,2
Művészet, szabad idő, egyéb szolgáltatás	99,0	101,4	101,8	102,0
Bruttó hazai termék	103,1	102,0	102,0	103,6

Forrás: KSH – 2017. szept. 29. előtti GDP adatokkal

2017 első félévi adatai azt jelzik, hogy a magyar gazdaság letért az exporthúzta pályáról, növekedését kizárólag belső keresleti tényezők generálták. A GDP belföldi felhasználásának majdnem kétharmada a felhalmozásból adódott, a maradékot a fogyasztás tette ki. A belső kereslet határozott élénkülése importtöbbletet váltott ki, s így a nettó export negatív hozzájárulást jelentett a GDP növekedéséhez. A bruttó állóeszköz-felhalmozás és a bruttó felhalmozás növekedési üteme közt szignifikáns különbség rajzolódott ki, amit elméletileg csak a készletek csökkenésével lehet magyarázni. Ez viszont nem jellemző konjunkturális fellendülésben lévő gazdaságokra. A készletfelhalmozás az adatok szerint jelentős levonást jelentett a GDP termeléséből, aminek a tényleges okáról nincs információnk. Ettől eltekintve a

növekedést a beruházások dominálták, aminek a háttérben viszont zömében az uniós projektekhez kapcsolódó mesterséges keresletteremtés húzódott meg.

A végső fogyasztás az előző évinél kevésbé dinamizálódott. Összetevőinél feltűnő volt a költségvetésből történő finanszírozás visszaesése (közösségi fogyasztás és természetbeni juttatás kormánytól). Lényegében ez a két tényező húzta vissza a végső fogyasztás GDP-termelésen belüli súlyát. A háztartások készpénzből történő fogyasztása az elmúlt évi magas bázison továbbra is élénk dinamikát jelzett (4,1%), amiben szerepe volt a foglalkoztatás kiterjedésének (2,1%-os növekedés), és a reálkeresetek előző évinél is nagyobb emelkedésének (10%). Tekintettel arra, hogy a nominális jövedelem-kiáramlás felturbósodása jórészt a választásokra készülő kabinet döntéseinek következménye, megállapíthatjuk, hogy a 2017 első felében tapasztalt gazdasági növekedés dinamizálódása külső tényezőknek köszönhető. Részben a felpörgetett uniós források megelőlegezésének (augusztusig a költségvetésből kb. 700 milliárd forinttal előlegezték meg a később várhatóan befolyó uniós pénzeket), részben a kormányzati szintről kikényszerített béremeléseknek és az adócsökkentéseknek.

5. táblázat

A GDP keresleti összetevőinek alakulása
(előző év = 100%)

Megnevezés	2015	2016	2016. I. félév	2017. I. félév
Háztartások fogyasztási kiadása	103,4	104,9	105,0	104,1
Természetbeni juttatás kormánytól	101,4	100,2	102,0	97,6
Természetbeni juttatás nonprofittól	105,0	106,8	105,8	103,7
Háztartások tényleges fogyasztása	103,1	104,2	104,5	103,0
Közösségi fogyasztás	100,6	100,1	104,1	96,2
Végső fogyasztás	102,7	103,6	104,5	102,0
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	101,9	84,5	85,3	124,1
Bruttó felhalmozás	97,5	95,0	92,9	113,9
Belföldi felhasználás	101,4	101,5	101,7	104,4
Export	107,7	105,8	107,5	106,3
Import	106,1	105,7	107,7	107,5
GDP	103,1	102,0	102,0	103,6

Forrás: KSH – 2017. szept. 29. előtti GDP adatokkal

A belső kereslet felfuttatását jelentős mértékben befolyásolta a fellazított fiskális politika, a kiengedett jövedelempolitika, a konjunktúra élénkítésére fókuszáló monetáris politika és az uniós források mielőbbi felhasználását erőtető kormányzati politika. Kérdés, hogy e sokoldalú és erős nyomás, amely már középtávon sem fokozható, mennyire segíti elő a magyar gazdaság organikus – külső forrásoktól (eladósodástól, uniós pénzeiktől) független – fejlődésének megerősödését.

1.2.2. Beruházások

2017 első felében rendkívüli mértékben, 25,4 százalékkal nőttek a beruházások az előző év azonos időszakához képest. A kiugró dinamika három körülménynek köszönhető:

- a rendkívül mély bázisnak (egy évvel korábban 14 százalékos volt a visszaesés),
- a kedvezően alakuló külső konjunktúrának, amelyre az vállalkozások (főként a nagy multinacionális, exportra termelők) fejlesztéseikkel is rákapcsolódtak,
- a háztartások élénkülő építési keresletének,
- az uniós forrásokra számító befektetések erőteljes felfutásának.

Az utóbbi a 2014-2020 között rendelkezésünkre álló uniós pénzek felturbósított felhasználását jelentette oly módon, hogy a megnyert pályázatok eurómillióit a költségvetés – azok beérkezése előtt – meghitelezte.

A 2017. évi hazai beruházási boom mögött zömében a mesterségesen, kormányzati szintről felszított kereslet áll. Ez abból is látható, hogy a legnagyobb dinamikát azok az ágazatok jelezték, ahol a fejlesztések meghatározó mértékben uniós forrásokra hagyatkozhatnak. Így a szállítás, raktározás terén (66%), az oktatásban (43%), a humán egészségügyi és szociális ellátásban (49%), a közigazgatás, védelem, társadalombiztosításban (59%), infokommunikációban (46%). A vállalkozói szektorban ehhez képest szignifikánsan alacsonyabb ütemeket mértek, kivéve a sportberuházásokat magába foglaló művészet, szórakozás, szabadidő ágazatot, ahol az első félévben 60 százalékkal nőttek a beruházások úgy, hogy ezen a területen a bázis is kiugróan magas volt (2016. első felében 25 százalékos növekedés). A feldolgozóipari befektetések nagyvállalati részét a költségvetés közvetlenül is megtámogatta.

Beruházások alakulása nemzetgazdasági ágak szerint
(előző év = 100 %)

Ágazat	2014	2015	2016	2017. I. félév
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	118,9	86,7	92,4	130,4
Bányászat, kőfejtés	153,2	152,4	45,3	412,9
Feldolgozóipar	109,6	95,5	110,8	116,6
Villamos energia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	109,2	140,8	90,6	97,1
Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződés-mentesítés	134,2	141,9	20,2	84,8
Építőipar	124,5	89,3	91,2	120,2
Kereskedelem, gépjárműjavítás	105,5	97,6	116,0	115,9
Szállítás, raktározás	141,3	100,6	63,8	166,0
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	134,8	118,4	79,4	120,7
Információ és kommunikáció	113,3	117,0	98,4	145,5
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	79,7	100,9	117,4	114,2
Ingatlanügyletek	116,9	104,7	114,3	109,9
Szakmai tudományos, műszaki tevékenység	138,8	133,4	76,5	133,8
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	139,4	82,0	99,8	128,0
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	105,2	139,0	57,3	159,3
Oktatás	107,4	130,0	66,4	143,0
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	153,2	162,4	25,9	148,9
Művészet, szórakoztatás, szabad idő	131,2	124,4	114,0	159,5
Egyéb szolgáltatás	108,0	180,0	103,4	105,6
Nemzetgazdaság összesen	119,4	107,1	85,1	125,4

Forrás: KSH – 2017. aug. 31-i közlés szerint

Az állóeszköz-befektetések GDP-ben mért rátái ugyan javultak 2017 első felében a beruházási boom nyomán, de még mindig nem érik el az állótőkék pótlásához szükséges mértéket (20%). Ahhoz, hogy felzárkózhassunk az unió fejlettebb országaihoz legalább 23-27 százalékos rátára volna szükségünk. Megjegyezzük, hogy ez a mutató 1996-2008 között rendre 23-25 százalék között alakult.

**Beruházási és bruttó állóeszköz-felhalmozási ráta
(a GDP százalékában)**

Idő	Beruházási ráta	Bruttó állóeszköz-felhalmozás rátája
2010	16,1	20,3
2011	15,3	19,8
2012	14,5	19,4
2013	15,0	20,9
2014	16,7	21,8
2015	17,5	21,7
2016	14,7	17,8
2016. I. félév	12,1	15,5
2017. I. félév	14,5	18,6

Forrás: KSH – 2017. szept. 29. előtti GDP adatokkal

A hazai beruházás-alakulás – az Európai Unióhoz 2004 után csatlakozott, volt szocialista országokkal összevetve – rendkívül kedvezőtlen képet mutat. Annak ellenére, hogy egy főre számítva Magyarország kapta a 2007-2013-as uniós ciklusban a legtöbb finanszírozási forrást, a beruházások szintje 2016-ban mintegy 10 százalékkal alacsonyabb volt a 2004. évinél. A táblázatban látható, hogy 2016-ban valamennyi vizsgált országban visszaestek az állóeszköz-fejlesztések, ám nálunk a legnagyobb mértékben. A 2017. első félévi adat impozánsnak mutatkozik, de lemaradásunk behozásához – gyaníthatóan - kevés.

Bruttó állóeszköz-felhalmozás Kelet-Közép-Európában

Ország	2016/2004, %	2016	2017 I. félév
		Előző év = 100 %	
Lengyelország	178,8	92,1	100,3
Csehország	124,6	96,3	103,7
Szlovákia	136,5	92,7	97,1
Szlovénia	93,6	96,9	110,4
Lettország	95,4	88,3	117,4
Litvánia	134,0	99,5	107,4
Észtország	111,0	97,2	117,2
Románia	159,9	96,7	100,7
Bulgária	133,2	96,0	102,1
<i>Magyarország</i>	<i>90,6</i>	<i>84,5</i>	<i>124,1</i>

Forrás: KSH és Eurostat – 2017. szept. 29. előtti GDP adatokkal Magyarország

Megjegyezzük, hogy 2010 után a vizsgált országok többségében magasabb volt a magyar arányszámnál a bruttó állóeszköz-felhalmozás rátája, ami rávilágít versenyképesség-romlásunk egyik okára.

1.2.3. Infláció

2017 szeptemberéig a fogyasztói árszínvonal 2,4 százalékkal emelkedett, a maginfláció is nőtt, és ez tartósuló tendenciára utal. Áru-főcsoportonkénti bontásban tekintve az indexek meglehetősen nagy szóródást mutattak.

9. táblázat

**Fogyasztói árindexek a javak főbb csoportjai szerint
(előző év = 100 %)**

Megnevezés	2015	2016	2017. I-IX. hó
Élelmiszerek	100,9	100,7	102,5
Élvezeti cikkek	103,1	102,3	104,0
Ruházati cikkek	100,0	100,4	100,5
Tartós fogyasztási cikkek	100,8	100,5	99,6
Háztartási energia	97,1	99,9	100,6
Egyéb cikkek üzemanyagok	95,4	97,8	104,3
Szolgáltatások	101,9	101,5	101,6
Együtt	99,9	100,4	102,4
Maginfláció	101,2	101,4	102,2

Forrás: KSH és Eurostat

Ha a fogyasztói árszintalakulást keresleti és kínalmi oldalról befolyásoló tényezőket sorra vesszük, a 2017. évi folyamatok tekintetében a következő megállapításokat tehetjük.

1. Nem kedvezményezte a fogyasztói áralakulást a külső tényezők közül az, hogy legjelentősebb külkereskedelmi partnereinknél is kiiktatózott az alacsony inflációs környezet. Kivéve az orosz és a kínai gazdaságot, ahol defláció volt jellemző. Viszont az importált infláció nem volt jelentős amellet, hogy az év első hét hónapjában az előző évinél valamelyest erősebb volt a forint árfolyama mind az euróhoz, mind a dollárhoz mérten.

2. Növelte a 2017. évi fogyasztói árszintnövekedést az előző évről áthúzódó magas árhatás, amely érdemben csak az utolsó három hónapban iktatódik ki.

3. Termelői oldalról is inflációs nyomásérősödés jelentkezett.

Termelői áralakulás
(előző év = 100%)

Mutató	2016	2016. I-VII.	2017. I-VII.
Ipari belföldi értékesítési árindexe	96,9	95,7	105,0
Energiaágazatok	93,7	90,9	105,4
Továbbfelhasználásra termelő ágazatok	99,9	98,9	104,0
Beruházási javakat gyártó ágazatok	101,3	102,4	102,1
Fogyasztási cikket gyártó ágazatok	100,0	100,5	104,7
Építőipari árindex	102,5	102,7*	104,3*
Mezőgazdasági termelői árindex	100,4	100,0	102,9
Növénytermesztés	94,3	102,5	98,0
Élő állatok és állati termékek	99,4	95,9	112,0

Forrás: KSH

* Első félév

4. Minden más költségelemtől függetlenül 2017 első felében határozottan nőttek a fajlagos bérköltségek. A reálkeresetek jóval gyorsabb ütemben emelkedtek, mint a bruttó hazai termék. Egységnyi GDP növekményre 2,8 egységnyi kereset-emelkedés jutott; a fajlagos bérköltségek növekedése 17 százalékkal magasabb volt az előző évinél. A 10 százalékos reálkereset-növekedésben tükröződött kiengedett jövedelempolitika – az építőipar kivételével – sehol sem eredményezett arányosan teljesítménytöbbleteket. A költségnyomásos infláció ismét megjelent a magyar gazdaságban. Ám a bérköltség-növekedés inflációs nyomását tompította a szociális hozzájárulás terhének csökkentése és az is, hogy egy része – amennyiben kifehéredésről volt szó – nem érintette hátrányosan a cégeket.

5. A költség- és keresletinfláció generálásában meghatározó szerepe volt a kormányzati politikának. A költségvetési és a monetáris politika is a kereslet élénkítését célozta meg a központi béremelésekkel, a minimálbér és a garantált bérminimum drasztikus emelésének (15, ill. 25%) előírásával, a családi adókedvezmények növelésével, a költségek serkentő, leszorított kamatlábszintekkel. Növelte a keresletet a foglalkoztatás kiterjesztése, a munkanélküliség csökkenése, a deflációs várakozások kiiktatódása.

1.2.4. Munkaerőpiac

A *bérialakulást 2017-ben* alapvetően határozta meg az, hogy a Kormány Állandó Konzultációs Fórumának ülésén megkötött megállapodás alapján a minimálbér 111 ezer Ft-ról 15 %-kal, 127.500 Ft-ra, a bérminimum 129 ezer Ft-ról 25 %-kal, 161 ezer Ft-ra emelkedett. Az ebből adódó bérskála-nyomás és a kormány által eldöntött bérfelzárkóztatási programoknak (fegyveres testületek, egészségügy, bíróságok, oktatás, közigazgatás, NAV, kulturális területek) köszönhetően 2017 I. félévében nemzetgazdasági szinten mind a bruttó, mind a nettó keresetek 12,5 %-kal emelkedtek, és féléves átlagban elérték a bruttó 291.323, illetve nettó 193.064 Ft-ot. Jelentős béremelésre került sor az állami vállalatoknál (MÁV: 13 %, Posta: 14 % stb. – mindösszesen kb. 15 %; a 60 milliárd forintos többletköltséget a költségvetés állja). A reálkereset 10 %-kal nőtt, meghaladva az előző évit.

11. táblázat

Keresetalakulás

(előző év = 100 %)

Megnevezés	2016	2016. I. félév	2017. I. félév
<i>Bruttó kereset</i>	106,5	106,0	112,5
Versenyszféra	105,4	105,0	111,1
Államháztartás	107,8	108,1	116,0
<i>Nettó kereset</i>	108,1	107,6	112,5
Versenyszféra	107,0	106,9	111,1
Államháztartás	109,4	109,5	116,0
<i>Reálkereset</i>	107,7	107,5	110,0
Versenyszféra	106,6	106,8	108,6
Államháztartás	109,0	109,4	113,4

Forrás: KSH

2017 első felében a foglalkoztatás bővülése folytatódott, a dinamikája azonban mérséklődött. A korábbi trenddel ellentétben nem a szolgáltatásoknál, hanem az iparban bővült legdinamikusabban az állásban lévők száma. A foglalkoztatási ráta a 58,8 %-ra emelkedett. Ugyanakkor a fejlesztéseket s így a gazdaság növekedését egyre inkább nehezíti a fokozódó munkaerőhiány.

A foglalkoztatottak számának alakulása

A KSH munkaerő-felmérése szerint	2016 ezer fő	2016. I. félév ezer fő	2017. I. félév ezer fő	2017. I. félév/2016. I. félév, %
Foglalkoztatottak	4.351,7	4302,5	4.393,8	102,1
ebből: közfoglalkoztatottak	220,9	220,2	203,4	92,4
Külföldi telephelyen dolgozók	116,4	118,3	112,4	95,0
Foglalkoztatottak közfogl. és külföldön dolgozók nélkül	4014,4	3964,0	4078,0	102,9

Forrás: KSH

A cégek és intézmények munkaügyi jelentésében szereplő alkalmazotti létszám is bővült 2017. I. félévben.

**Az alkalmazottak számának alakulása
(munkaügyi statisztika)**

Megnevezés	2016	2016. I. félév	2017. I. félév	2017. I. félév/2016. I. félév, %
	ezer fő			
Nemzetgazdaság	2.977,9	2.968,9	3.28,9	102,0
közfoglalkoztatottak nélkül	2.775,4	2.767,5	2,856,2	103,2
Versenyszféra	1.985,1	1.976,6	2.041,0	103,3
Költségvetési szféra	872,8	872,6	845,4	96,9

Forrás: KSH

A *munkanélküliség* minden mutató szerint javult.

A munkanélküliség mutatói

Megnevezés	2016	2016. I. félév	2017. I. félév	2017. I. félév/2016. I. félév, %
	ezer fő			
KSH felmérés szerint	234,6	253,5	201,6	79,5
Regisztrált munkanélküliség	313,8	347,2	301,7	86,9
Munkanélküliség rátája, %	5,1	5,6	4,4	-

Forrás: KSH

1.2.5. A főbb ágazatok teljesítményei

2017 első félévében az *ipari termelés* a tavalyi gyenge eredmények után 5,6%-kal nőtt, ami nemzetközi összehasonlításban nem rossz eredmény, de elmarad a 2014-15-ös évek hét százalékos feletti dinamikájától.

15. táblázat

**Az ipari termelés és értékesítés
(előző év azonos időszaka = 100 %)**

Megnevezés	2016 I. félév	2016	2017 I. félév
Termelés	102,3	100,9	105,6
Belföldi eladások	98,6	98,9	103,8
Export	102,6	100,3	105,8

Forrás: KSH

Ágazatilag és területileg nézve az ipari termelés a korábbiaknál valamivel kiegyenlítettebb lett.

Az *építőipar teljesítménye* az előző évi nagy visszaesés után, igen alacsony bázison 2017 elejétől dinamikus bővült, az első félévben 27%-kal nőtt. Ezen belül építmény-főcsoportonként nézve az egyéb építmények építése 35, az épületeké 24%-kal lett magasabb, mint egy évvel korábban.

16. táblázat

**Az építőipari termelés alakulása ágazatonként
(előző év azonos időszaka = 100 %)**

Ágazat	2016 I. félév	2016	2017 I. félév
Épületek építése	94,1	97,8	125,3
Egyéb építmények építése	45,7	56,6	140,5
Speciális szaképítés	88,1	92,1	122,2
Építőipar összesen	74,7	81,2	127,0

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

A növekedés elsősorban az egyéb építmények szegmensének köszönhető, amit az európai uniós források erősítenek. Ebben az évben a lakásépítés is belendült, az átadott lakások száma 46 százalékkal emelkedett az előző évi mély bázishoz képest.

A **mezőgazdaság** ez évi helyzetét befolyásolta, hogy az időjárás kedvezőtlenül alakult. A nyári betakarítású gabonákból 7 százalékkal kevesebb termett, mint 2016-ban. Ám kedvezett az időjárás a zöldség- és gyümölcsstermelésnek, az őszi betakarítású gyümölcsök és a szőlő esetében viszont kisebb termés várható. A hagyományos rendszerben működő telepek felszámolása miatt a sertéstartás 2017-ben is csökkent. A szarvasmarha-állomány viszont nőtt - a tejtermeléssel egyetemben. A téli madárinfluenza-járvány megapírította a szárnyasokat, különösen a kacsállóományt. Az uniós támogatások felgyorsították a technológiai megújulást. A növénytermesztésben előrehaladt a precíziós termelés, az állattartásban és a gyümölcsstermelésben a technológiák és a kiegészítő létesítmények minősége javult.

A **kiskereskedelmi forgalom** dinamikája mérséklődött az előző évhez képest, ami azért meglepő, mert ugyanakkor a reálkeresetek növekedési üteme számottevően nagyobb volt, és a munkaerőpiaci folyamatok alakulása is növelhette a lakosság vásárlási bizalmát. A háztartások nettó megtakarításainak enyhe emelkedése sem indokolta a visszaeső dinamikát. Lehetséges viszont, hogy a statisztikailag kimutatott reálkereset-emelkedés egy része fiktív volt, mert a béremelkedés egy része kifizérésekből származik. Áru-főcsoportonként nézve az ütemarányok nagyjából megegyeztek az előző évvel. Azaz legkevésbé az élelmiszerek vásárlása bővült, legnagyobb mértékben a nem élelmiszerek forgalmazása szélesedett. A gépjárművek és alkatrészeik eladása viszont – valószínűleg a magas bázison – ütemmérséklődést jelzett.

17. táblázat

**A kiskereskedelmi forgalom alakulása
(előző év = 100 %)**

Megnevezés	2016	2016. I. félév	2017. I. félév
Élelmiszer	103,0	103,5	102,3
Nem élelmiszer	106,8	109,3	106,5
Járműüzemanyag	105,1	105,7	103,0
Összesen	104,7	105,9	103,9
Gépjármű és járműalkatrész	105,0	105,8	102,7

Forrás: KSH

1.3. Versenyképesség-alakulás

Szeptember végén hozta nyilvánosságra a svájci Világ gazdasági Fórum (WEF) 2017-ben 137 országra elkészített versenyképességi listáját. Az intézet évtizedek óta készíti elemzéseit, 12 fő mutató alapján, amelyet 114 olyan mutatóból állítanak össze, amelyek a termelékenység és a hosszú távú növekedési potenciált befolyásolják. A véleményeket 15 ezer gazdasági vezető

válaszából alakítják ki, figyelembe véve a statisztikai adatokat, és más intézeti elemzéseket. (Mo.-on a Kopint-Tárki az együttműködő partnerük.) Ez a legalaposabb, a legtöbb szempontot körültekintően figyelembe vevő elemzés a világgazdaságban.

Az idei jelentés szerint Magyarország ebben évben 9 helyet javított a listán, és a 60. helyre került. Varga Mihály azonnal üdvözölte a közleményt, elfeledkezve arról, hogy egy évvel ezelőtt, amikor 6 helyes romlásról adott számot a Fórum, annak munkáját hiteltelennek, hamisnak nyilvánította, és manipuláltak, ami nem tartott elfogadhatónak. Most minden elfogadható – akárcsak a hitelminősítők esetében -, noha a módszerek jottányit sem változtak. (Még a jelentés megjelenése előtt szólalt meg Matolcsy György – a régi hangnemet követve -, aki szerint a magyar gazdaság versenyképessége 2010 óta javul az MNB mérései szerint, amely 90 százalékban a tényeket veszi számba, míg más értékelők fele részben szubjektív tényezőkre hagyatkoznak.)

Mondhatnánk, hogy a 60. hellyel kb. középen vagyunk, mint annyi minden másban, és akkor rendben vannak a dolgok, nincs semmi teendő. Ám hogy a javulás ellenére sem állíthatjuk ezt, arra több körülmény is felhívja a figyelmet:

- 2010-ben, a kormányváltáskor az 52. helyet tudtuk megcsípni, ahonnan 2011-re 4 helyet javultunk, innen kezdve azonban egyetlen évben sem kerültünk a 60. helynél jobb pozícióba. Lényegében azóta, amióta a matolcsyzmus és a NER kiteljesedett.
- A volt szocialista országok közül Európában csak Romániát (68), Albániát (75) és a felbomlott Jugoszlávia államait: Horvátországot (74), Montenegrót (77) Szerbiát (78) tudhatjuk magunk mögött.
- A táboron belül a helyezések javításában korántsem vagyunk egyedüliek, előrébb került Észtország (29), Szlovénia (48), Bulgária (49), Szlovákia (59), Albánia (75), Montenegró (77) és Szerbia (78) is. (Szerbia például 12 helyet ugrott egy év alatt.)
- Az, hogy az utolérni kívánt Ausztria (18) és Németország (5) előttünk van, nem is érdemel figyelmet, ám azt, hogy az elmaradottnak gondolt ázsiai, afrikai és dél-amerikai országok is leköröznék bennünket, szégyenteljesnek tartjuk. 2017-ben nálunk jobb helyezést ért el például: Azerbajdzsán (35), Mauritius (45), Törökország (53), Ruanda (54), Vietnam (55), Kazahsztán (57), továbbá Chile (33), Costa Rica (47), Panama (50) és Mexikó (51) is.

A kilencpontos helyezésjavulás ellenére a magyar gazdaság versenyképességét illetően a következők miatt nem beszélhetünk érdemi előrelépésről.

- A helyezésünket javító körülmények a magánszférához kapcsolódtak: a munkaerőhiány miatt is kikényszerülő vállalkozói technikai fejlesztésekhez, és a

lakosság internethasználatának szélesedéséhez. A kedvező külső és a belülről felfűtött konjunktúra alapján a vállalkozások javulónak tartották az üzleti környezetet is. Ám mindazok a körülmények, amelyeket a kormányzati politika generál, továbbra is a leggyengébben teljesítők közé (a 100. helyezett után) sorolt bennünket. Ezek mind a NER örökzöld témái közé sorolódnak, így:

- = a korrupció, amely tekintetben hátulról a negyedikek vagyunk,
  - = a nepotizmus,
  - = a jogi szabályozás bizonytalansága, és a belőle adódó kiszámíthatatlan gazdasági környezet,
  - = a kormányzati döntések transzparenciája,
  - = a kormányzati pénzköltés hatékonysága,
  - = a politikusokkal szembeni társadalmi bizalmatlanság,
  - = a közhasznú, független civilalapok elégtelensége,
  - = a tulajdonviszonyok bizonytalansága,
  - = a cégek etikai magatartása.
- A magyar potenciális növekedés szempontjából eminensen fontos oktatási rendszert kiemelten is versenyképesség-rontónak minősítette a WER, és kifejezetten romlónak. Emellett az adórendszer és adószabályok alkalmazása miatt is hátrébb sorolódtunk.

Összeségében azt állíthatjuk, hogy a rövid távú, kedvező konjunktúra javította gazdasági teljesítményünket, amihez az uniós források előrehozott, felturbózott előlegkifizetései is hozzájárultak. A 2016. évi historikusan nagy beruházás-zuhanás után idén meglőduló fejlesztések a potenciális növekedés technikai oldalát javíthatták. Ám a személyi feltételekben nem történt előrelépés, sőt, az oktatási rendszer színvonalának gyengülésével a hosszú távú versenyképesség alakulása terén a helyzet tovább romlott.

2. Az euró bevezetésének kérdése

Az EU a brexit utáni helyzetre készülve és a globális válság tanulságait leszűrve az integráció mélyítésére készül. Az EB nevében Pierre Moscovici, gazdasági és pénzügyi biztos májusban kifejtette, hogy az eurózónát gazdasági és pénzügyi unióvá fejlesztenék tovább. Macron elnök pedig határozottan kiállt amellett, hogy az integráció építésének a motorja maga az eurózóna lenne, amely a mag-Európát testesítené meg. Kilátásba helyeztek nagyvonalú segítséget is azoknak a csatlakozás előtt álló országoknak, akik elkötelezik maguk az Európai Monetáris

Rendszerbe (EMR) való belépés mellett. Mindez ismét felszínre hozta az euróövezethez való magyar csatlakozás kérdését. (Megjegyezzük, hogy erre nézve kötelezettséget vállaltunk az unióba való belépéskor, tkp. csak az időpont a nyitott kérdés.) A lengyelek kategorikusan elzárkóztak, a románok bejelentették, hogy ők már a szükséges kritériumok alapján felkészültek tekinthetők, a csehek megfigyelői státuszt kértek a monetáris rendszer pénzügyminisztereinek tanácskozásaira. A magyar kormány álláspontja lényegében megegyezett a lengyelével, mindemellett azonban széleskörű vita alakult ki az EMR-be való belépést illetően. Három markáns álláspont rajzolódott ki ez ideig.

(Kormányzati álláspont) Orbán Viktor 2015-ben egy konferencián azt fejtegette, hogy a nemzeti szuverenitás nem őrizhető meg a forint lecserélésével, a nemzeti valuta kifejezett erőforrást jelent, vagyis a saját lábán állás versenyképes alternatíva. Érzékelhetően nem is képes másként közelíteni a kérdéshez, mint politikai alapon, aminek középpontjában az ország szuverenitásának védelme és erősítése áll. Korábban más állásponton volt: 2001-ben még beígérte 2007-re a csatlakozást, majd 2005-re korlátozta ennek dátumát a 2002-es kampányban abban az esetben, ha a Fidesz nyerné meg a választásokat. A 2010-es győzelem után 2020-as távlatot jelölt meg, ám 2013-tól úgy véli, hogy a kérdés nem aktuális. S nem véletlenül rögzítették az alaptörvényben, hogy Magyarország fizetési eszköze a forint.

Matolcsy György mostani (2010-ben 2018-as céldátumot látott) véleménye közel áll a kormányfőéhez, szerinte csak akkor csatlakozhatunk, ha a bérszint és az egy főre eső GDP (vásárlóértékben) eléri a eurózóna 90 százalékát, és a munkanélküliség 4 százalék körül alakul. A egri közgazdász-vándorgyűlésen igencsak lesajnálóan beszélt az euróról, kifejtve azt is, hogy euróval nem lett volna olyan sikeres a magyar válságkezelés, mint amilyent ő az elmúlt években unortodox politikájával végrehajtott. Szerinte a belső feltételek teljesülése 2031-ben várható (vagyis soha napján).

Varga Mihály 2016-ban még úgy látta, hogy lehetséges volna az ERM II-be való belépés 2020-ban, ha Magyarország teljesítménye közeledne az unió fejlett országainak átlagához. 2017-ben viszont már azt fejtegette, hogy ugyan hosszú távon nem mondhatunk le a csatlakozásról, de nem kell sietni. Bírálta az integrációt, kiemelve, hogy nincs közös költségvetési politika se. (Tény, hogy az EMR koraszülött, s legfőbb hibája, hogy nem teljesíti az optimális közös valutaövezet feltételét: a benne részt vevők nagyjából azonos fejlettségét, fejlődésképességét. Így strukturális aránytalanságok jönnek létre, amelyeket az árfolyammechanizmusok nem tudnak automatikusan kiegyenlíteni. Ám a reformtervekben ezzel is számolnak.)

A legrészletesebben Pleischinger Gyula, a Monetáris Tanács tagja fejtette ki azt, milyen feltételeknek kell teljesülniük ahhoz, hogy sikeres legyen a magyar gazdaság csatlakozása:

- fel kell zárkóznia a reálgazdaságnak és a pénzügyi közvetítő rendszer mérlegfőösszege GDP arányának az euróövezet országainak átlagához,
- jelentősen csökkennie kell a kkv-k és multik közti termelékenységbeli különbségnek,
- növekedni kell a munkaerő képzettségi szintjének,
- az export szerkezetének diverzifikálódnia kell,
- a bankszektor versenyképességének a magországokéhoz kell hasonlatosnak lennie,
- az önálló monetáris politika elvesztése után más, hatékony eszközrendszert kell kapnunk az Eu-tól.

Az egykori helyettes államtitkár még csak jóslásra sem vállalkozott a céldátumot illetően.

Valamennyi kormányzati megszólalásnak az a közös vonása, hogy a csatlakozás melletti elköteleződés helyett lényegében az elutasítást indokló körülményekre hivatkozik, amelyek egyébként logikusnak tűnnek. Csakhogy egyfelől a bemondott utolérési számok (80, 85, 90 százalékos teljesítés) légből kapottak, nincsenek mögöttük meggyőző háttér tanulmányok. Nem mellesleg 2009. évi csatlakozásakor Szlovákia is messze volt a 90 százalékos felzárkózástól, mint ahogy a 2016-ban csatlakozó balti államok is. Ennek ellenére euróövezeti tagságuk sikeresnek mondható. Másfelől a kifogáskeresés csak ürügy, ami megbocsáthatatlan. A kormánynek az Európai Unió 2017-re kialakult helyzetében és várható átalakításának ismeretében nem arra kellene hivatkoznia, miért nem tartja aktuálisnak az EMR-II-be való magyar belépést, hanem azt kellene bemutatnia, mit kíván tenni a mielőbbi csatlakozás érdekében. Nem véletlenül hallgat a kabinet a felzárkózást felgyorsító gazdaságpolitikáról, hiszen az csak olyan lehetne, ami feladná az unortodoxiát. Orbán az ország szuverenitásának védelmére hivatkozva saját önállóságát, szabadságát védi, Matolcsy György pedig a maga befolyásos pozícióját, s nem mellesleg a jegybank nyereségének tetszése szerint felhasználását, alapítványokba való kivezetését.

(A mielőbbi csatlakozás-pártiak) A mielőbbi csatlakozás igénye sajnos politikai kérdéssé lett, ami mögött elsikkadnak a racionális közgazdasági érvek. A nemrég megalakult Polgári Világ Pártja a következő, népszavazásra terjesztendő kérdést nyújtotta be az OVB-hez: „Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országgyűlés törvény megalkotásával kötelezze arra kormányt, hogy Magyarország euróövezethez való csatlakozása érdekében hivatalosan kérje felvételét az európai átváltási mechanizmus (ERM-II) árfolyamrendszerbe?” A párt vezetőinek neves

személyiségeket is sikerült megnyerniük: Balázs Pétert, Jeszenszky Gézát, Bod Péter Ákost, Surányi Györgyöt, Kolosi Tamást, Mizsei Kálmánt. A javaslatot az OVB elutasította, mondván, alaptörvénybeli ügyről nem lehet népszavazást tartani. A párt jogorvoslatért a Kúriához fordult, mondván, hogy az ERM II-be való belépés még nem jelent pénzcserét

Az MSZP az euró bevezetésével az illiberális állam egyik lebontó eszközeként kívánja elérni; Újhelyi István is aláírásgyűjtésbe kezdett. A Momentum is kiállt az euróbevezetés mellett.

Sajnálatos, hogy pártpolitikai csatározások tárgyává silányult ez a magyar társadalom jövője szempontjából kardinális gazdasági kérdés, és így az érvek és ellenérvek nem arról szólnak, amiről kellene, hogy ti. milyen sürgető feladataink vannak a mielőbbi sikeres csatlakozás érdekében. Ehelyett a csatlakozást támogatók többnyire azokat az általános tételeket hozzák fel, amelyek tértől, időtől, azaz a konkrét körülményektől függetlenül jelzik az előnyöket, vagy amire a nemzetközi gyakorlatban példát találnak (márpedig mindenre van példa). Így:

- az euróövezethez csatlakozással megszűnik az árfolyamkockázat, biztonságosabb lesz a vállalkozás, csökken a gazdaság sérülékenysége,
- a közös valuta stabil és alacsonyan tartja az inflációt,
- olcsóbban lehet hitelhez jutni,
- kiiktatódik az átváltási költség,
- közös bankfelügyeleti, betét-biztosítási, gazdasági, védelmi rendszerhez lehet kapcsolódni,
- biztonságosabbá és olcsóbbá válik az államadósság finanszírozása,

és általában mélyül az integráció, ami gyorsabb növekedést tesz lehetővé.

Csakhogy ezek az előnyök akkor realizálódhatnak pozitív kifejelettel, ha a bentlévő tagok közt nincsenek jelentős termelékenységbeli különbségek, vagy ha mégis, a gyengébb fél el tudja hitetni, hogy azok megszüntetésére, versenyképességének erősítésére irányuló politikát folytat. A pozitívumok felsorolása azt az érzetet kelti, mintha azok a magyar gazdaság számára a belátható időn belüli csatlakozást követően (2022-ben) realizálódhatnának. Zárójelbe teszi ez a vélemény azt a tényt, hogy momentán olyan kormánya van Magyarországnak, és lesz is még belátható időn belül, amelyeknek a társadalmpolitikája: a saját klientúra kitermelése a versenyképesség erősödése ellenében hat. A „jó lenne, nagyon jó lenne a csatlakozás”, mert akkor nem sodródnánk Európa perifériájára – gondolattal természetesen egyet lehet érteni, csakhogy momentán ez nem több, mint egy gondolat kísérlet. A pénzcserével érvelő Mellár Tamás is tudja, hogy a sikeres felzárkózás nem a nemzeti valután múlik, hanem „a termelési

tényezők megfelelő rugalmasságában: a vállalkozói kedv alakulásában, a hitelpiacok célirányos működésében, a munkapiac rugalmasságában, jó oktatási, képzési és átképzési rendszerekben, a kutatás-fejlesztésre fordított források hatékony felhasználásában” (És. 2017. szept. 8.). Csakhogy hivatkozott írásában nem szól arról, hogy az Orbán-kormány politikája éppen, hogy szembe megy a gazdaság alkalmazkodóképessége és versenyképessége erősítésének.

A belépéspártiaknak (Mellár Tamás, Bod Péter Ákos, Palánkai Tibor, Szelényi Zsuzsa, Várhegyi Éva, Mizsei Kálmán, Magas István) az a legfőbb érvük, hogy „aki kimarad, az lemarad.” Vagyis a be nem lépés veszélyét vetítik elénk, ami nagyon is reális, és kifejezetten figyelemfelkeltő vádirat a kormány felé.

(A fenntartásaikat hangsúlyozók) Dobozi István, a Világbank volt vezető közgazdásza és Róna Péter áll amellett ki, hogy bár a csatlakozás előírt mennyiségi feltételeit az államadóságráta kivételével mind teljesítjük, a sikeres belépésnek további feltétele a magyar euró túlértékeltségének elkerülése. Ha ugyanis az EMR II-be egy, a többiekénél gyengébb termelékenységű ország lép be, annak az euróvalutája túlértékeltté lesz, amennyiben a termelékenységbeli szakadék nem csökken. Ebben az esetben olyan külkereskedelmi és fizetési mérleghiány jöhet létre, ami euróhiányt idézhet elő, és fékezheti az ország felzárkózását. (Ez történt Görögországban.) Ebben az esetben az árfolyam leértékelése nem jöhet szóba korrekcióként, csak a reálbérek csökkentése, ami vagy a nominális fizetések megvágásával vagy/és inflációval történik. A társadalmi feszültség növekedése biztosra vehető.

Dobozi István szerint „... regionális gazdasági integrációkban az előnyök túlnyomó részt nem a közös valutából származnak... a közös valuta viszonylag jelentéktelen pótlólagos gazdasági előnyt nyújt, elhamarkodott bevezetése viszont súlyos károkat okozhat.” (Magyar Nemzet 2017. aug. 21.) A károk szerinte is a túlértékeltté váló hazai valutából, illetve az olcsó hiteleken eszkalálódó túlfutásból (nyakló nélküli fogyasztás, ingatlanbuborék) származnak. Dobozi is a steril körülmények közt ismert tankönyv szerinti hatásokat említi. Nézetével szemben a következőket tudjuk felhozni. Egyrészt a konkrét körülmények között az ERM II. rendszerhez való csatlakozás több lenne sima pénzcserére való felkészülésnél, ezért az előnyök is nagyobbak lennének a szokásosnál. Abból adódóan, hogy a mag-Európához tartozhatnánk. Másrészt a devizaadóságban magát megégető magyar társadalomnál belátható időn belül inkább a hitelkereslet hiánya mintsem a hitellufi felfűvódása látszik veszélynek.

Róna Péter elismeri, hogy „az előnyök egy fejlődni képes gazdaság számára vitathatatlanok. De – teszi hozzá – a csatlakozás a fejlődésnek nem eszköze, hanem gyümölcse, melynek idő előtti leszüretelése tartós leszakadással, egyszóval görögszindrómával jár.”

(Magyar Nemzet, 2017. szept. 18.) Ebből következően Magyarországon először a gazdaság teljesítményét kellene javítani, mert „a magyar gazdaság jelenlegi állapota miatt súlyos következményei lennének, ha euróra állnánk át.” (Magyar Nemzet 2017. szept. 5.) Nincs huszárvágásos megoldás, mint ahogy azt az euró mellett kardoskodók sugallják – és ezzel egyet is érthetünk.

Összefoglalva: az euróövezetbe való belépés kérdésével Orbán Viktor láthatóan nem akar foglalkozni. Varga Mihály bízik abban, hogy a mai kormánypolitika is meg tudja egykoron érlelni a belépés reálfeltételeit. Ám az odavezető út tervezése nincs napirenden. A pénzcseré mellett érvelők elfeledkeznek a jelenleg regnáló kormány gazdaságpusztító ténykedéséről, a belépéssel, mint kívülről alkalmazott eszközzel megoldhatónak vélik a felzárkózás felgyorsítását. A huszárvágás jól is hangzik. Jó, hogy Dobozi – elméletileg – és Róna – a gyakorlati feltételek hiányára hivatkozva óvnak a huszárvágástól. De azért annyit meg kellett volna említeniük – a teljes elutasítás mellett -, hogy hibás a kormány elzárkózása és semmittevése (jóra való restség bűne), illetve a céldátum időtlen időkre való kitolása és a sült galamb várása. Lehet, hogy az övezetbe való belépésünk jelenleg nem aktuális, mint ahogy a kormányzóvivő előadta, de a vele való foglalkozás nagyon is aktuális az unió 2017-re kialakult helyzetében és a jövőjét meghatározó elképzelések tükrében. Legalább a cseh példát kellene követnünk, a csatlakozási szándék minimális megerősítését. De az is elvárható lenne, hogy legalább az ERM II-be való felvételi szándékunkat jelezzük.

3. Energetikai kérdések

3.1. Paks II.

Augusztus 28-án V. Putyin ismét Budapestre villámlátogatott (a dzsúdó-világbajnokságra), ám Orbán Viktorral folytatott tárgyalásairól csak annyit tudtunk meg, hogy a nemzetközi helyzetet értékelték, és Putyin bejelentette: a paksi atomerőmű-blokkok építését „nem állítja meg most már semmi”. Még aznap este Szijjártó Péter is fontosnak tartotta bejelenteni: 2018 januárjában megkezdődik a paksi építkezés. Erre nemcsak azért volt szükség, hogy eloszlassa a kormány vonakodásának látszatát, de azért is, mert az Átlátszó.hu éppen augusztusban derítette ki, hogy Paks II.-t nem szabad megépíteni, mert 10 kilométeren belüli, földrengésveszélyes törésvonalon fekszik. A hivatalos válasz erre csak annyi volt: tudják, de a törésvonal nem aktív.

Az építkezés megkezdésének esélyét elvileg rontja, hogy a finnországi hanhikivi atomerőmű építéséhez benyújtott dokumentáció nem győzte meg a finn nukleáris ügynökséget arról, hogy biztonságos objektum létesülne. A benyújtott dokumentációt hiányosnak és silány minőségűnek tartották. Az építkezés ezért egy évet késik (2010-ben döntöttek róla), 2019-ben indul el, ha meglesznek a szükséges engedélyek. A Roszatom munkaerőhiánnyal indokolta a kellően meg nem győző papírok átadását. Minthogy nálunk ugyanolyan típusú blokkot terveznek, kérdés, hogy hozzánk milyen minőségű dokumentumokat adnak/adtak át. Ha elfogadhatót, akkor ezt miért titkolták el a finnek elől? Ha ugyanazt kaptuk/kapjuk, miért nem emelnek a hazai hatóságok kifogást ellene? Aszódi Attila kormánybiztos mindezzel szemben minden lehetséges fórumon azt adja elő, hogy a Roszatoménál jobb ajánlatot nem tudunk volna találni.

(Előfolyamatok, felkészülés)

- Paks és környéke (kb. 30 km-es körzet) lázasan készül a nagyberuházásra. 4-6 ezer fő betelepülésére, illetve a csúcsidőben 12 ezer fős lakossági többletre számítanak. Már egy éve megindult az ingatlanok iránti kereslet, a lakásárak vetekednek a budapestiekkel, de az ipari területek iránti igények is megszorodtak.
- Már működik a térségben orosz rádióadó.
- A debreceni egyetem vezetése a nyár folyamán együttműködési megállapodást kötött a Roszatommal szakemberképzésről, innovációs és kutatási tevékenységről és arról, hogy beindul az orosz nyelvű képzés is. Ennek folyományaként rendkívüli eljárás keretében szavazta meg az egyetemi tanács Putyin elnök diszdoktorrá való kinevezését. Az akció széleskörű felháborodást váltott ki. Az orosz elnöknek nem volt ideje átvenni augusztusi látogatásakor a kitüntető címet.
- Megkezdődött a Dunafernek, mint potenciális Paks II. beszállítónak a megerősítése - tőkejuttatással. Tervbe vették a II. nagykohó felújítását is. A magyar kormány ehhez a kohászati szakemberképzés felújítását vállalta. Az Ózdi kohászati művek is készül a potenciális beszállítói szerepkörre, akárcsak Orbán Győző a gránit és dolomitbányáival. (O.Gy. egyébként a Dunafer kizárólagos beszállítói szerepkörét harcolta ki még a Dunafer privatizációja előtt.)
- A 2018-as költségvetésben 20 milliárd forintos keretet különítettek egy új Duna-híd megépítésére, amely Kalocsát kötné össze Gerjével, így az alföldi települések is be tudnának kapcsolódni a nagyberuházás munkálataiba, illetve a dolgozók Kalocsán is lakhatnának.

- Hírt adtak arról is, hogy a Paks-miniszter kinevezése után jelentősen megemelték Paks II. vezérkarának fizetéseit. Az átlag havi 1,5 millióról 3 millió forintra nőtt.
- Annak ellenére, hogy Lázár János ez év elején ismét megígérte: feloldják a szerződések titkosságát, (ami Brüsszel egyik engedélyezési feltétele volt), e tekintetben semmi sem történt. De Jávor Benedek kiperelt 255 szerződést, amelyekből többek közt kiderült, hogy Paks II. népszerűsítésének marketingjére 2014-től kb. 100 millió forintot költöttek; az összeg zömét kormányközeli médiumok és intézetek nyerték el.
- Süli János, atomügyi miniszter úgy tudja, hogy a 3700 milliárd forintba kerülő beruházás meg fog térülni, és ezt Brüsszel is elismerte, ami szemenszedett hazugság. Kizártnak tartjuk, hogy a miniszter nem ismerné pontosan az Eu véleményét. Viszont Figyelőnek adott interjújából¹ megtudtuk azt is, hogy opciónk van az előtörlesztésre, és az AÁK-t már meg is bízták az olcsóbb hitelek felkutatásával, amelyekkel mihelyst lehívtuk az orosz hitelt, azt azokkal azonnal kiváltjuk. (Az előtörlesztés költségeiről nincs információ.)
- A szerződés szerint mi egy kulcsra kész atomerőművet fogunk kapni, felépítése teljes egészében az orosz fél feladata. A közbeszerzéseket is a Roszatom írja ki, és bírálja el, mint ahogy a szükséges munkaerő rendelkezésre állásáról is ő gondoskodik. A Roszatom az Európai Uniónak megígérte, hogy a közbeszerzéseket az unió normáit követve fogja kiírni és elbírálni – ez volt a projekt engedélyezésének egyik feltétele. Ám ezt az ígértét már az első kiírásokkor sem sikerült teljesítenie. Információk szerint a tenderen Paks II. menedzsmentje sem tud kiigazodni. Parragh László ezért azt javasolta, hogy hozzanak létre egy információs központot a MKIK-ben, ahonnan a magyar vállalkozók is tájékozódni tudnak. Ez idő szerint ugyanis csak a Roszatom orosz nyelvű dokumentumai állnak rendelkezésre, a magyar nyilvánosság csak ebből tud értesülni a tenderekről. Információ szerint már eddig több tucat feladatra írtak ki pályázatot, köztük a legnagyobb a turbinagyártásra meghirdetett. Ennek keretét 770 millió euróban határozták meg, de az eddigi két jelentkező ennél magasabb összegre adott be ajánlatot. A GE Hungary Kft és az Alstrom Power System konzorciuma 820 millióra, a szentpétervári Szilovije Masini 979 millióra. (Ez arra utal, hogy máris drágul a projekt.) Ha a konzorcium nyer,

---

¹ „Paks II. nem nagypolitikai, hanem energetikai kérdés” – Figyelő 2017/36.

vitatható, hogy az magyar részvételt jelent-e, beleszámít-e abba a 40 százalékos magyar beszállítói keretbe, amelyre az orosz fél ígéretet tett.

3.2.Iráni atomprojekt

Ez év áprilisában nukleáris megállapodás jött létre Magyarország és Irán között, amelynek keretszerződését magyar részről Semjén Zsolt írta alá. Mivel a kormányzat erről nem adott részletes tájékoztatást – még az LMP adatigénylési kérelmére sem – csak annyit tudni, hogy ez több mint a nukleáris biztonságról szóló megállapodás. A hvg.hu értesülése szerint a felek együtt szeretnék kifejleszteni nukleáris miniatomerőművet, és ezért közös oktatási és tudományos programokat indítanak. Nem lehet tudni, hogy a terv hogyan kapcsolódik Irán atomügyi vállalásaihoz, és azt sem, milyen érv szól magyar részről az együttműködés mellett.

3.3.Mátrai erőmű

Korábbi hír volt, hogy Mészáros Lőrinc megvenné az RWE többségi részesedését a Mátrai erőműben. Júliusi információ szerint az eladósorba került erőműnek már csak két vevőjelöltje van, az egyik a cseh központú EPH, a másik az MVM. Az utóbbi azonban nem komoly vevő. Mészárosék úgy léptek vissza, hogy a cseh céggel kerestek kapcsolatot.

3.4.Orosz földgázszállítások

Az USA Oroszországgal szembeni újabb szankciója veszélyeztetheti a Németországba irányuló Északi Áramlat II. vezeték megépítését is. A német koalíciós tárgyalások nem segítik a kérdés rendezését, a Zöldek ugyanis a vezeték ellen vannak, a liberálisok pedig politikai kérdésekhez kötik az Északi Áramlat II. vezeték szerződésének megkötését. Brüsszel átvehetné a németektől a tárgyalások irányítását, de ezt A. Merkel nem akarja. Kétségtelen, az amerikaiak a maguk palagázát és olaját akarják Európában is eladni, amihez nagy segítség lesz a Krk szigeten felépülő cseppfolyós gáz fogadására alkalmas terminál. Ha a horvátok ezt használni fogják, rajtunk keresztül megy a gáz, és így diverzifikálni tudjuk beszerzéseinket. Segítségünkre szolgálhat az is, ha a romániai gázmezőkről tudnánk vásárolni. E diverzifikációval szemben azonban várhatóan mi kitartunk az orosz gáz mellett.

Erre utal, hogy a szokottnál is nagyobb sebességgel töltik fel a magyar gáztárolókat, amiben nemcsak az a jogszabály játszik szerepet, hogy a fűtési idény kezdetére a lakossági gázigény 60 százalékát be kell tárolni. Hanem az is, hogy – mint kiderült – Szijjártó Péter július 5-én megállapodást kötött Alekszej Millerrel, a Gazprom vezérigazgatójával 1-1,5 milliárd köbméter gáz bértárolásáról. Ebből kívánnak tovább-értékesíteni az oroszok kelet-közép-

európai ügyfeleiknek. Értelmezésünk szerint ez a lépés további diplomáciai zavarokat kelthet a magyar-amerikai kapcsolatokban.

A Gazprommal a magyar nagykereskedő cégnek (Magyar Földgázkereskedő Zrt, MFGK) húszéves szerződése volt, amit 2016-ban 2019-ig meghosszabbítottak. Ám azóta sem tudni, hogy a 2014-től zuhanó olaj- és gázárakból Magyarország mennyit profitált, hogy milyen áron történt az új megállapodás. Mo. évi 4-5 milliárd köbméter gázt vásárol a Gazpromtól, ami kevés ahhoz, hogy erős alkupozíciót építsünk fel. De valamennyit egész biztosan engedtek az oroszok a piac megtartása érdekében. Holoda Attila szerint 20-25 százalékot. (A világpiaci árak kb. a felükre estek.) Ennek ellenére a lakossági gázárak 2014 tavasza óta változatlanok, amin a magyar nagykereskedőnek tetemes, 51 milliárd forintra becsült extraprofitja keletkezett.

Erre hivatkozva kíván az MSZP törvényjavaslatot benyújtani arról, hogy állítsák vissza a háztartásoknál a sávós – a fogyasztás mennyiségétől függő – árrendszert, amelyben az átlagfogyasztás mértékéig 32 százalékkal csökkennek a földgáz- és 10-10 százalékkal az áram- és távhőárak. Ennek teljesítésére nem látunk esélyt, noha Magyarországon kb. 1,4-1,5 millió lakos él energiaszegénységben, azaz nem tudja télen rendszeresen fűteni a lakását, illetve teljes bevételének több mint 20 százalékát teszi ki a rezsiköltség. Megítélésünk szerint csak akkor lesz újabb rezsicsökkentés, ha a parlamenti választások előtt a Fidesz úgy látja: választási győzelméhez ezt is be kell vetnie.

3.5. Szélergia

Több nemzetközi kutatóintézet is úgy véli, hogy a szél- és napenergia révén forradalmi változás küszöbén áll az energiatermelés. A szélergia költsége radikálisan zuhan: 2009-től 2016-ig 65-80 százalékkal, 2030-ig pedig további 50 százalékkal. Ma már a korábbi 2-3 megawattos erőművek helyett 10 és 13-15 megawatt teljesítményűeket építenek, amelyek egyre magasabbak és kiterjedtebbek. A Bloomberg New Energy Finance kutatóintézet szerint az Európában tervezett új atomerőművekben az áram ára 131 euró megawattóránként, a szélerőművekben termelt viszont csak 74 euró lesz.

A szélerőművek további előnye a nukleárisokkal szemben, hogy felszámolásuk összehasonlíthatatlanul kevésbé terheli a környezetet, és már a maiak is 12-15 év alatt megtérülnek. (Paks II. viszont soha nem fog megtérülni.)

Magyarországon jelenleg 37 szélfarm működik, 330 megawatt villamos energiát állít elő. 2006-tól nem adtak ki újabb engedélyt építésükre, az utolsót 2010-ben adták át. A magyar szabályozás, különösen az ez évtől érvényes, ellehetetleníti a szélfarmok további bővítését.

Nem engedélyezi ugyanis lakóövezettől 12 km távolságban szélkerék felállítását, ami annyit tesz, hogy sehol sem lehetséges Magyarországon azokat telepíteni. Számítások szerint évi 1000 megawatt teljesítményt is össze lehetne hozni ebből az energiatípusból, amely teljesítmény megegyezik az egyik paksi blokkal. A kormány elsősorban Paks konkurenciáját látja benne, ezért igyekszik visszaszorítani a zöldenergia ezen formájának kiterjesztését.

3.6. Napenergia

Az utóbbi 6-8 évben a napenergia előállításának költségei is radikálisan zuhantak, s annak ellenére, hogy Magyarország Napban gazdag ország, a nemzetközi mezőnyben még közép-európai sorstársainkhoz képest is le vagyunk maradva. 2016-ban 165 MW összteljesítményt nyertünk ebből a forrásból. A kormány 2015-től rendkívül magas környezetvédelmi termékdíjat vezetett be, ami kilogrammonként 114 forinttal terhelte meg a napelemeket beépítőket. Noha arra hivatkoztak, hogy ebből az összegből a napelem-hulladék elhelyezését fogják megoldani, eddig e téren semmi sem történt. A több milliárd forintos bevétel eltűnt az államkasszában. Ezzel a költséggel együtt is kb. 1-1,5 millió forintból ki lehet hozni egy átlagos méretű, 4 MW-os solárrendszer telepítését. Ám ha a munkát külföldi cégtől rendelik meg, akkor akár 10 százalék is megtakarítható az árból. Erre azért van esély, mert több magyar cég – a magas adóterhek miatt – áttette telephelyét Szlovákiába, Írországra, Angliába.

Ez év márciusától újabb adó életbe léptetését helyezte kilátásba a kabinet: a 4 MW fölötti elemekre elosztási díjat fognak kivetni. Mivel ez a 2017. március 31. után benyújtott kérelmekre vonatkozik, nagy turbulencia alakult ki az engedélykérelmeknél. Ez idő szerint az adó még nulla forint

Nem nehéz megjósolni, hogy valószínű az is marad belátható időn belül, és azt sem, hogy a solárrendszerek telepítése ígéretes fejlődés előtt áll nálunk is. Adam Polat, török üzletember, az Orbán-család jóbarátja, a magyar-török üzleti kapcsolatok fő zászlóvivője, bejelentette, hogy az elkövetkező öt évben 1000 MW teljesítményű napenergia-felhasználásra irányuló befektetést eszközöl Magyarországon, amire 700 millió eurót kíván fordítani. Bár szakértők szerint ez csak kb. a fele a tényleges költségeknek, nem kérdés, hogy Polat számolt az állami segítséggel is. Annál is inkább, mert Tiborcz István is érdekelt – közvetetten – az üzletben. Az EU egyébként évi 45 milliárd forinttal támogatja a megújuló energiatermelést, ami a szélerőművek építésének leállítása után nagy valószínűséggel a napenergiát felhasználóknál fog megjelenni.

Polat programja szintén konkurens lenne Paks II.-nek, de majd állami támogatással mindent megoldanak. Mindannyiunk számlájára...

4. Bérkérdések

A hazai közgazdasági irodalomban ismét fellángolt a vita (tyúk-tojás vita) arról, lehet-e a béreket a termelés emelkedésétől függetlenül is emelni vagy sem. Az egyik nézet fő képviselője, Pogátsa Zoltán szerint, nemcsak lehetséges, de szükséges is, mert a béremelés kétoldalról is segíti a termelékenység növekedését. Egyrészt a megnőtt kereslet vált ki nagyobb termelési eredményt, másrészt a dráguló foglalkoztatás a technika fejlesztésére ösztönöz. Az utóbbival egyet is érthetünk, az előbbi azonban kérdéses, hiszen a nagyobb vásárlóerő megjelenhet a magasabb árszintben, a nagyobb importban – rövid távon inkább ezek a hatások érvényesülnek -, és a megtakarítások emelkedésében is. A dráguló foglalkoztatás is csak meghatározott feltételek mellett vezet technikai fejlesztésre, szükséges hozzá a fejlettebb technika rendelkezésre állása, és az alkalmazásához szükséges tőke (a béremelések éppen a tőkefelhalmozást apasztják). Ha mindez összeállt, akkor viszont a magasabb bérű dolgozóknak az elbocsátás rémével kell szembesülniük.

A másik nézet (ortodox) szerint a béremelések nem szaladhatnak el tartósan a termelés emelkedésétől, mert az visszafogja a növekedést, ti., ha a fajlagos bérek nőnek, akkor a fajlagos fejlesztési források beszűkülnek, és így mérséklődik a növekedés bővítésének alapja, miközben a nagyobb kereslet – rövid távon ez az ismert tőkealkalmazkodás - magasabb inflációhoz és/vagy importtöbbletekhez vezet.

A magyar gazdaságban 2016-tól érvényesül erőteljesebb béremelési nyomás, amit a legalacsonyabb bérek inflációt jóval meghaladó meghaladó emelése és a költségvetési körben érvényesített bércorrekciók kiterjesztése váltott ki. 2016-ban a minimálbért és a garantált bérminimumot 5,7 százalékkal emelték meg, miközben az infláció 0,4 százalékos volt. Az alulról jövő bérnyomás 7,4 százalékos reálkereset-növekedést eredményezett. Emellett ugyanakkor a GDP csak 2,2 százalékkal nőtt, a termelés bérigényessége tehát 5,1 százalékkal emelkedett, vagy úgy is fogalmazhatunk, hogy a foglalkoztatás hatékonysága ennyivel csökkent. A nemzetgazdasági szinten mért termelékenység 1,1 százalékkal hanyatlott.

A 2017-ben érvényesített durva minimál- és garantált bérminimum-emelés (15, és 25 %), valamint más körülmények hatására a reálkeresetek 10 százalékkal emelkedtek, a bérigényesség 8,4 százalékkal nőtt, nagyobb mértékben, mint egy évvel korábban, és nemzetgazdasági szinten a termelékenység csak 1,5 százalékkal emelkedett. Az infláció, valamint a fogyasztás importszükséglete viszont megnőtt.

Vagyis másfél éves távlatban egyáltalán nem látni a termelékenység emelkedését meghaladó béremelés jótékony hatását. A feldolgozóiparban a termelékenység 2016-ban 3,8

százalékkal csökkent, 2017 első felében pedig további 1,1 százalékkal. Lehet erre azt mondani, hogy várjuk ki a végét, ami rendjén is van, csak nem mindegy, ki nevet a végén...

A bérskálát alulról felfelé nyomó béremelések eddig azért nem okoztak nagyobb problémát (cégcsođók, munkanélküliség emelkedése), mert egyfelől a nagyvállalatokat kevésbé érintették, és egyébként ők nagyobb arányban élvezhetik a társasági adócsökkentés előnyét. Másfelől a kicsik még mindig védekezni tudtak: vagy a korábban zsebbe adott összegek kifizetésével, vagy további elfeketéssel, amihez csökkentették a hivatalos munkaidőt és/vagy emelték a normákat (az előbbivel - felmérés szerint - a cégek 14-19 %-a, az utóbbival egyharmaduk élt). Ám ennek a lehetőségnek az alkalmazása nagyon is korlátos, és ha a teljesítőképesség reális növekedésétől továbbra is elszakadó bérdinamikát erőltet a kormányzat, mint ahogy ez 2018-ra is látszik, akkor – főként a kkv-szektorban – megszorodnak az üzembezárások. Ezáltal nem javul, hanem tovább romlik gazdaságunk duális szerkezete.

Ezt csak úgy lehetne enyhíteni, ha az adóéket a tervezettnél is nagyobb mértékben mérsékelné a kabinet. A 2022-ig megkötött szerződés szerint a szociális hozzájárulás kulcsának visszavágásával erre az évre 41 százalékra csökkenne a béreket terhelő elvonások mértéke, ami nemzetközi összevetésben még mindig magas (főleg a V4-ek viszonylatában). Nem véletlen, hogy mind a kamara, mind a VOSZ az őszi bértárgyalásokon a jövő évre előirányzott 2,5 százalékpontos csökkentésnél nagyobbat kíván elérni (ami persze nincs benne a 2018-ra elfogadott költségvetésben, de ez a gazdasági szempont kevésbé fogja érdekelni a kabinetet).

A kifizetés és elfeketés miatt a háztartások tényleges vásárlóereje kisebb a kimutatottnál, amihez még hozzájön a cafetéria visszavágása is. Ez a magyarázata annak, hogy a reálkeresetek magasabb dinamikája az előző évinél alacsonyabb ütemű vásárolt fogyasztást eredményezett. A makroszintről láthatatlan folyamatok felülírták a tankönyvi összefüggéseket.

Mint arról korábbi jelentésünkben már szoltunk, az EB befogadta a bérunióra vonatkozó javaslatot, aminek a követelése az unió szabályai szerint reális. A jelentősen eltérő bérszintek ugyanis versenytorzulást idéznek elő, és ezt az unió elvei szerint meg kell akadályozni. A bérkiegyenlítődés elvileg piaci alapon is létrejöhet, ám egyfelől csak hosszabb távon, másfelől komoly árat fizetve érte a tőkék és munkaerő mozgatásán keresztül. A bérunióban megfogalmazott elvekkkel két okból is egyet lehet érteni. Egyrészt, mert így mérsékelhetők a nemzetek közti társadalmi (elvándorlási) feszültségek, másrészt, mert ez az integráció elmélyítését vonhatja magával. Ám azzal az illúzióval nem értünk egyet, hogy varázsütésre megoldható lenne az elmaradott térségek bérfelzárkóztatása. (Szlovénia kivételével egyetlen posztoszocialista ország bérszintje sem éri el az unió átlagának 50 százalékát.) Nagyon is

kérdéses, annak a megoldási javaslatnak a reális kivitelezhetősége, amit Róna Péter fejtett ki a Magyar Nemzet 2017. szeptember 22-i számában². Szerinte a bérunió megteremtésének a következő lépései lennének:

1. A pénzügyi műveletek fokozott megadóztatása (beleértve az off-shore cégeket is), így bevételi többlet keletkezhet a költségvetésben.
2. A költségvetés bevételi többletéből csökkenteni kell a béreket terhelő adókat.
3. A tőke állami támogatásának felülvizsgálata, a költségvetési ingyen támogatási pénzeket a képzéshez átképzéshez kellene kapcsolni.
4. Egységes munkatörvénykönyv megalkotása.
5. Róna Péter szerint is „legösszettebb feladat a termelékenység növeléséhez szükséges feltételek” előállítása.

Hát igen... és ez még csak Magyarország.

5. Bankügyek

5.1. Eximbank

Az Eurostat néhány éve már vitatja, hogy a magyar statisztika nem számítja be az Eximbank kintlévőségeit az államadósságba, holott ez a bank a 2014-től érvényes uniós szabályozás szerint zártkörű közvetítőnek, foglyul ejtett intézménynek számít (állami feladatokat lát el, vezetőit a kormány nevezi ki, kockázatát az állam vállalja). A KSH mindvégig vitatta ezt a EU-véleményt, és az MNB-vel együtt állásfoglalást kért egy kibővített grémiumtól. Ebben az Eurostat képviselőin kívül a nemzeti statisztikai hivatalok és jegybankok képviselői vettek részt, akik augusztus elején kimondták: a magyar álláspont nem állja meg a helyét. Véleményük végrehajtása azonban nem kötelező, úgyhogy egy ideig még maradnak a korábbi államadóssági ráták, annál is inkább, mert a KSH és az MNB az Európai Bírósághoz fordult ezügyben. Az időhúzás mindenesetre sikeres, addig is megússzuk a túlzott deficiteljárást. Az Eximbank adósságával számított államadósság-ráta 1,2-2-3 százalékponttal emelte volna az eredeti számokat. Így például előállt volna az a gyalázatos eset, hogy az államadósság rátája 2010-2016 között mindössze 2 százalékponttal csökkent volna csak (a 2009. végi 77,5 százalékról 75,5 százalékra) – már az új GDP adatok szerint is³, ami azt jelentette volna, hogy a magánnyugdíjpénztár bedarálása ellenére sem mérséklődött gyakorlatilag az Orbán-kormány

---

² Ezért lenne szükségünk a bérunióra

³ Ám lehet, hogy közben az államadósság számításának módszertana is változott, ez itt a korábban ismert adatokból képzett saját számítás. Nem mellékesen!: a KSH és az MNB adatkavarásától meg lehet örülni!!!!

alatt az az államadósság, amelynek visszavágására Orbánék esküdtek, s a szükségességét az alaptörvénybe is bevették; erre építették az egész Széll Kálmán tervet.

Az Eximbank hitelpolitikája az utóbbi években meglehetősen furcsává vált⁴, olyan ügyleteket is megfinanszírozott (Andy Vajna T2 vásárlása, Garancsi István Kopaszi gát beruházása), amelyeknek a külkereskedelemhez semmi köze nem volt – igaz, ennek érdekében alapszabályt módosítottak. A Külügy információ szerint ebben az évben a bank beállt a déli és a keleti nyitás elősegítésébe is. Az első félévben 622,5 milliárd forintos hitelkeretet nyitott (miközben 2016 végén az összes forrása 940,8 milliárd forint volt, igaz, kapott rá 1200 milliárd forintos állami garanciakeretet) teljesen értelmetlenül, mint például az új-zélandi magyar vállalkozóknak 207 milliárdos nagyságrendben (miközben a tavalyi egész forgalmunk 14 milliárd forintot tett ki). Több száz milliárd forintos kereteket nyitottak vagy terveznek nyitni olyan országokkal való együttműködésre, amelyekből a tőke inkább menekül (Törökország, Fülöp-szigetek, Angola, Irán, Tádzsikisztán). Van olyan vélemény, miszerint mindez csak propaganda, porhintés, valójában ezekből nem lesz semmi, ami még a jobbik megoldás lenne...

5.2. Magyar Nemzeti Bank

(A közjó megjelenítője) Matolcsy György támogatásával nemrég megjelent a Vezetés a közjó szolgálatában c. könyv, amelynek bevezetőjében a jegybank elnöke hitet tesz a következők szerint: „A Magyar Nemzeti Bank kiemelt feladatának tekinti... a közjó szolgálata iránti elkötelezettség megerősítését a közszféra számára, amelynek közvetlen hatása van a gazdasági és társadalmi környezetre, a vállalkozásokra és a polgárok életére.” A jegybanknak pedig olyannak kell lennie, mint egy világítótoronynak, amely „mindenkinek megvilágítja a ... közjó elősegítését és az ahhoz vezető, nem mindig könnyű utat a közpénzekkel gazdálkodó szervezetekben.” Igazán örülhetünk, hogy jegybankelnökünk ilyen nemes elveket vall, rossz belegondolni, mi lenne, ha nem így lenne. Mert akkor például mennyivel jobban rontotta volna a forint árfolyamát ahhoz, hogy bankja extra nyereségét extramód felhasználhassa alapítványain keresztül?

Az MNB és alapítványai nyilván a közjót szolgálták azokban az ügyekben is, amelyek tevékenységeiről az elmúlt negyedévben hírt kaptunk. Így

- akkor, amikor a jegybank munkatársai verbális beavatkozással akadályozták meg a forint erősödését, mert a központi bank csak így tud nyereséget előállítani abból, hogy a bankok és az állam is nála váltja át euróját (az uniós pénzeket) forintra,

---

⁴ Van olyan vélemény, hogy ebben Puskás András vezérigazgató-helyettesé váló kinevezésének van szerepe, aki egykor Rogán Antal helyettese volt az V. kerületben.

- akkor, amikor a jegybank munkatársainak (ideértve Vajda Zita naphegyi lakásvásárlását is) a jegybanki alapkamat +1 százalék fölötti kondícióval (jóval a piaci alatt) nyújtott lakáshiteleket,
- amikor a Kuvaitba, Ománba szervezett luxusutazáson résztvevők szállásköltségeinek felét egyik alapítványa átvállalta (külföldi tapasztalatszerzés a fedőnév),
- amikor alapítványainál most már a közbeszerzési törvénynek megfelelően írják ki a pályázatokat, és nyerik el ugyanazok a ismert körök a megrendeléseket, akik annak előtte (Mészáros, Garancsi, SziJ, Szemerey stb.), csak most már nem kell bírságot fizetniük,
- amikor az alapítványok vezető tisztségviselőit rendszeresen megfizeti, 2016-ban 487 millió forintot költöttek rájuk, ezzel szemben a hazai közgazdasági képzésre csak 385 milliót, s egyáltalán, amikor az alapítványok mindössze ennek a négyszeresét folyósították támogatásokra, aminek az egyharmada a határon túliakat segítette.

(Az MNB nem vizsgálódik) Miután a nemzetközi média feltárta, hogy az azerbajdzsáni diktatúra 2012 és 2014 között 3 milliárd dollárt költött luxustárgyakra és korrupcióra, kiderült egy magyar szál is. 2012-ben az MKB-hoz 3 millió dollárt érkezett egy befolyásos azeri politikus fiához köthető céghez (kb. 2 milliárd forint), nem sokkal annak előtte, hogy Magyarország kiadta Azerbajdzsánnak az egyébként fogva tartott baltás gyilkost, aki egy örmény katonatársát lemészárolta. (Emiatt Örményország megszakította a diplomáciai kapcsolatait hazánkkal.) A pénz küldője ugyanaz a cég volt, akiről kiderítették, hogy megvesztegette az Európa Tanács egyik olasz képviselőjét. Az MKB-nél vezetett bankszámlát 2015-ben felszámolták, a pénz további sorsa ismeretlen.

Az ismert tények alapján nem kell nagy fantázia annak a feltételezésnek a felállításához, hogy az MKB-hoz átutalt 2 milliárd forinttal valakit, vagy valakiket rendszeresen megkentek, aminek fejében mi hozzájárultunk egy gyilkos nemzeti hőssé tételéhez. Az ügyben Juhász Péter a NAV-nál feljelentést próbált tenni, de az adóhivatal a gyanúsított adószámát kérte. (Vicces!) Véleményünk szerint az MNB-nek, mint a bankok felügyeletét és a pénzmosást felügyelő legfőbb szervnek hivatalból kötelessége lett volna – az ismertté vált tények alapján különösen – vizsgálatot indítani. Valószínűsítjük, hogy jó oka volt ezt elmulasztani. A központi bank nyilván úgy gondolta, hogy ezzel is a közjót szolgálja....

5.3.Hitelezési könnyítések

A globális válságban, az azt követően kialakult lakossági devizahitel-válságban és a bankokat sújtó extraterhek kivetése után Magyarországon úgyszólván lefagyott a banki hitelezés. Márpedig a növekedés mindig gyorsabb ott, ahol a meglévő forrásokat kölcsönökkel is ki lehet egészíteni. Mivel azért ezt az összefüggést a mai kurzus is ismeri, több módon is próbálkozott az általa hozott intézkedések és döntések következményeinek ellensúlyozásával. 2017. első feléig nem sok eredménnyel. A háztartások jövedelemhelyzete 2013-tól javult, de csak 2016-ban mertek először megtakarításaiknál több hitelt felvenni. Nettó megtakarítási rátájuk 2017 első felében is magas volt, 4,5 százalékos. A probléma azonban igazán ott volt (és nem mondhatjuk, hogy megszűnt volna), hogy a vállalatok is nettó megtakarítói pozíciót mutattak a bankrendszerrel szemben – évek óta. Csak 2017 első felében jelentkezett e tekintetben egy kis fordulat, amit azonban egyelőre nem vélünk tartósulónak.

A jegybank ennek ellenére folyamatosan azt kommunikálja, hogy most már belendült a hitelezés, ugyanis ez mutatja bizonyos mértékig a jövőbe vetett hitelezői és hitelfeltevői bizalmat, és ezt a kommunikációs üzenetet akarja átültetni a köztudatba. Ám erről csak egy szűk (baráti) kör hitelezése tekintetében beszélhetünk.

A kölcsönök felvételét ösztönző jegybanki és kormányzati lépések az utóbbi időkben a következők voltak:

- A felsőoktatási tandíj fizetését finanszírozó Diákhitel 2 konstrukciót ez év októberétől kamatmentessé tették – visszamenőleg is. A szabadon felhasználható Diákhitel 1-nél pedig 50 ezerről 70 ezerre emelték a havi keretet. Ezek az intézkedések egyértelműen kampányfogásnak minősülnek – annak idején, 2001-ben is a választásokra készülő Fidesz találta ki ezt a hitelfajtát. (Korábban már adtak törlesztési kedvezményeket a terhes/gyerekes, diákhitel anyukáknak.) Az érintett kör elég széles, hiszen a Diákhitel 1-gyel 178.057, a 2-el 24.551 főnél áll fenn még tartozás 2017. első felében.
- Az MNB ez év március 31-vel befejezettnek nyilvánította növekedési hitelkonstrukcióját, és azt állapította meg, hogy ennek ellenére a hitelkereslet nem lanyhult. Ebben szerepe lehetett annak is, hogy áprilistól viszont az MFB-nél nyitottak meg új, kamatmentes, max. 20 éves lejáratú, 10 százalékos önrészt követelő hitelfelvételi lehetőséget, erre az évre 115 milliárd forintos keretben) uniós forrásokból). A hitelt az OTP, a Gránitbank, a Növekedési Hitelbank és az MKB hálózatára telepítve, ún. MFB-pontokon lehet elérni. (A felsorolt bankok közvetlenül, vagy közvetetten a kormány érdekeltiségéhez tartoznak.) Augusztusban

126 új ponttal bővítették a hálózatot és megkönnyítették a kölcsönök felvételét. Ezekből kellene ugyanis a kkv-kat és a lakosság energia-megtakarítási befektetéseit támogatni. A tényleges folyósítások azonban elmaradtak a kormány várakozásától, ezért enyhítettek a feltételeken (adminisztráció, fedezet nagysága). Mivel a konstrukció utófinanszírozásos – és ezen nem módosítottak – a hitelkínálat korlátozott kört fog továbbra is csak elérni.

A legkönnyebb hitelhez jutnia annak, aki a körön belül van, a baráti, rokoni körön belül, aki ki van jelölve arra, hogy az új nemzeti felsőosztály tagja legyen. Az ismert nevek (Mészáros, Sziij, Matolcsy Ádám, Garancsi, Andy Vajna, Habony) cégeinek kölcsönkeresletét rendre a baráti bankok fogadják be: az OTP, a Gránit bank, a Takarékszövetkezeti bank, kiváltképp Vida József B3 bankja, az Eximbank, az NHB (Növekedési Hitel Bank) és legfőképp az MKB. Nagyon kiterjedt politikai hitelezés folyik, amikor a kölcsön megtérülésének kérdése azért sem merül fel hitelbírálati szempontként, mert biztosak lehetnek az állami segítségben. Mindenki közül kiemelkedik azonban a nemzet leggazdagabb gázszerelője, aki ma már nemcsak hiteleket kap, de bankokat is tulajdonol, így az MKB-t és az FHB-t, az utóbbin keresztül pedig a takarékokat is, s ezáltal a korábbiaknál is könnyebben tud kölcsönhöz jutni. „Nagy különbség van – állítja Felcsúti Péter a HVG-nek adott interjújában⁵ - a koreai és a magyar politikai hitelek között. Az előbbieket feltétele az volt, hogy az érintetteknek jól kell szerepelniük, jószerével a nemzetközi versenyképesség volt az egyetlen szempont a hitelek odaítélése során. Magyarországon nem várják el, hogy az adós a nemzetközi piacon álljon helyt..., ami azonban ebben a formában biztosan kudarcra van ítélve. Ebből nem lesz fenntartható gazdasági növekedés, felzárkózás, a versenyképesség pedig kiváltképp nem javul, szemben a gyakran hivatkozott délkelet-ázsiai példával.”

Sajnos, csak egyetérteni lehet az egykori bankár imént idézett gondolataival.

6. Letelepedési kötvényüzletág

Annak ellenére, hogy 2017. március 31-i határidővel felfüggesztették a magyar letelepedési kötvények árusítását és ebből adódóan legkésőbb június 30-ig el kellett volna számolni velük, Demeter Márta országgyűlési képviselő kérdésére Pintér Sándor csak részben tudott válaszolni. Eszerint 2017. június 30-ig 5658 személy vásárolt letelepedési kötvényt, és 10.344 kapott még családgyegetítés címszava alatt magyarországi letelepedési engedélyt. További kb. ezer

---

⁵ A kopasz énekesnő hatás, HVG, 2017. aug. 3.

kötvényvásárló vár engedélyre 3228 családtaggal. Vagyis a végleges szám 20 ezer fő körül fog alakulni, ami 15,5 szerese az EU által kért (1294 fő) menedékkérő-kérelem elbírálásának. Az üzleten a közvetítők kb. 180 milliárd forintra tehettek szert. A magyar állam kamatvesztesége becsülhetően 13 milliárd forint, ami a piaci kamatok 2 százalék alá esése után képződött.

A TI vizsgálata alapján a letelepedési kötvények tulajdonosai egyáltalán nem akarnak Magyarországon letelepedni, befektetni. Erre a magyar szabályozás – ami a világon a legliberálisabb – nem is kényszeríti őket.

Az elszámolás határidejét Orbán Viktor 2017 szeptemberére tolta ki, ám erre nem került sor. A kabinetnek, eminensen Rogán Antalnak, elemi érdeke az információk zárolása. Demeter Márta szisztematikus kérdéseire azért nem kap választ, mert a címzett minisztérium államtitkára, Dömötör Csaba végül Kövér Lászlót kérte meg, hogy a képviselőasszonyt állítsa le. A házelnök azzal utasította el Demeter kérdésének⁶ megválaszolását, hogy „A feltett kérdések nem érintik a kormány feladatkörét.”

Demeter Márta arra is kíváncsi volt, hogyan ellenőrzik az off-shore cégeknél a pénzmosási szabályok betartását. A válaszoló Tállai András erről egyáltalán nem szólt, ami arra utal, hogy a magyar állam nem tudja vagy/és nem akarja az ellenőrzést. A letelepedési kötvényekről rendelkező törvény szerint egyébként az ellenőrző szerv az Országgyűlés fideszes többségű gazdasági bizottsága, amely a törvénymódosítást végig vitte. Egészen nonszensz, hogy azonos a törvényhozó és a végrehajtó szerv. Mindez felveti annak a gyanúját egy tudatosan létrehozott pénzmosási konstrukcióról van szó.

A kötvényforgalmazó cégek a március végi moratórium után sem függesztették fel tevékenységüket, most más országok kötvényeit árusítják⁷, mert, ha egyszer már megvan a vevő... Egyébként bíznak abban, hogy csak ideiglenesen szüneteltetik a magyar kötvények eladásait, amit arra alapoznak, hogy Orbán Viktor személyesen erősítette meg az egyik forgalmazót telefonon erről (ti., hogy majd a választások után feloldják az értékesítési zárlatot).

Az egyetlen Magyarországon működő forgalmazó céghez történt áprilisi betörés után ellentmondó nyilatkozatok láttak napvilágot. A betörésről csak június végén jelent meg sajtóinformáció, amikor a rendőrség már nagyobb hajsztát rendezett a tettesek megtalálása érdekében, mint egy bankbetörés esetében. A térfigyelő kamerák látókörébe került kb.

Demeter Márta kérdése főként a letelepedési kötvény szabályozása körüli gyanús ügyletekre vonatkozott, amelynek szála Rogán Antalhoz vezetnek.

⁷ Szeptember végén jelent meg a hír, hogy az egyik magyar kötvényforgalmazó (amely Horvátországban folytatta tevékenységét márciust követően), az Adria Fund Management Kft. több millió euróról nem tud elszámolni kínai ügyfelei felé, akiktől a fejenkénti 360 ezer eurós összeget átvette, de akik - ezzel szemben - nem kapták meg a horvátországi letelepedési engedélyt.

másfélezer embert behívták és kikérdezték: mit csinált a kritikus időben, ám gyanúsítottként senkit sem hallgattak ki. A betörés után, májusban, az Arton Capital két tulajdonosa kilépett a vállalkozásból és csak Rogán Antal egykori évfolyamtársa, Balogh Radosztina maradt benne. Nem tudni, volt-e összefüggés a cégből való menekülés és a betörés között. Mindenesetre az is tisztázatlan, hogy mekkora érték eltulajdonításáról volt szó. Az Arton egyik vezetője szerint csekély összegről, és feltörhetetlen szerverről. Más információk 600 millió forintról és szinte a teljes ügyfélforgalom adatainak eltulajdonításáról szóltak. Mindezzel kapcsolatban kérdés: miért kellett hónapokat hallgatni a betörésről, aztán: ha nem volt jelentősége az eltulajdonított vagyonelemeknek, miért kellett széleskörű rendőrségi riasztást rendezni, és főként nagy nyilvánosságot teremteni az ügynek – hónapokkal később. Az a gyanúnk, hogy a Fideszen belüli elszámolási /leszámolási? / vitának lehettünk a külső szemlélői.

Az viszont egyértelművé vált ez idő alatt, hogy az Arton Capitalnak – egy idő után - Rogán és Habony ügyvédje, Kosik Kristóf és ügyvédi irodája dolgozott, akik kötvényenként 5000 eurót kaptak a cég által átvett 60 ezerből. Nem mellesleg a letelepedési kötvényre vonatkozó jogszabályt Kosik Kristóf írta.

A 2017. júniusában Genfben megtartott nemzetközi konferencián, ahol a világ legjelentősebb letelepedési kötvényt árusító cégeinek képviselői jöttek össze, Kosik, Rogán és Habony nevét emlegették, s tőlük származik az az információ is, hogy a kötvényüzlet 2018 tavasza után folytatódik...

III. Külpolitikai kérdések

1. Külső hatások, tapogatózások és pávatánc-lépések

Több mint egy évtizede írjuk negyedéves összegzőinket; a tengernyi terjedelemben mégis meglehetősen ritkán szoktunk kifejezetten külpolitikai jellegű témakörökkel bíbelődni. Ennek a legtöbbször nem az a magyarázata, hogy külső meghatározottságainkat és lehetőségeinket ne tartanánk nagyon is lényeges összetevőknek. Ellenkezőleg, nagyon is tudatában vagyunk annak, hogy a hazánkéhoz hasonló méretű és geopolitikai fekvésű országok életében, s jövőjük alakulásában mennyire játszik meghatározó szerepet a külső dimenzió. Inkább arról van szó, hogy az általunk választott és kialakított tárgyalási mód oly' mértékben koncentrált a belső folyamatokra, hogy ennek következtében a külső fejleményeket csak olyankor szoktuk figyelembe venni, amikor azoknak közvetlenül is megmutatkoznak a belső hatásai.

2017 ebből a szempontból különleges évnek tekinthető. Az elmúlt nyolc-tíz hónap során a nemzetközi életben olyan váratlan és meglehetősen mélyen ható mozgássorok indultak útjukra, amelyeknek még egyáltalán nem látni a végét, de az eddig történtek is azzal jártak, hogy Magyarországnak úgyszólván minden fontos relációban újra kell gondolnia a maga helyét. Szűkebb és tágabb környezetében egyaránt. /Számunkra ez a helyzet kettős kihívás, mert egyfelől ugrásszerűen megnőtt a külpolitikai tárgyú, s azonnali feldolgozást igénylő források, dokumentumok száma. Másfelől pedig a magunk elemzéseiben e folyamatokról ezúttal kénytelenek voltunk megkülönböztetett terjedelemben írni. /

Futtában tekintsünk végig ama legfontosabb tényezőknél, amelyek következtében nagyon is indokolt hazánk külső megítélésének és elhelyezkedésének újraértékelése.

- Az idei évben belépő új amerikai elnök szinte a felismerhetetlenségig összezavarta a nemzetközi viszonyok korábbi rendjét. A várakozások ellenére egyre élesebb az orosz-amerikai konfliktus és évtizedek óta nem látott diplomáciai háborúskodás kezdődött közöttük. Valami hasonló történik a kínai-amerikai viszonyban is, amelynek egyáltalán nem használ a legújabb keletű észak-koreai hisztéria, sőt. E pillanatban úgy tűnik, hogy Trump azt is kellően tovább mérgezte. (Nem várt következményként az idén kétszer is látványos orosz-kínai katonai együttműködésre került sor: közös tengeri hadgyakorlat először a balti térségben, aztán meg a dél-kínai tengeren...Ilyesmit sem láttunk még.)

- Mindez erőteljesen hat ki a Brexit után amúgy is felbolydult uniós színtérre. Az Unió jövőjéről egyre látványosabb és egyre élesebb polémia kezdődött, amelynek keretében Magyarország számára nem túl kedvező víziók kezdődnek kirajzolódni. Sorsdöntő választásokat tartottak a meghatározó országokban - mindenekelőtt a francia és német választásokra gondolunk -, és ezek következményei is újabb pályarajzokkal járhatnak. Mindeközben tucatnyi kisebb s nagyobb ügyben kezdünk az Unió legfelsőbb szerveivel állóháborúba keveredni.
- Oroszország mindinkább megerősödve kerül ki a közel-keleti háború végjátékából, s az amerikai kivonulásnak egészen elképesztő következményeit is láthatjuk. (Váratlan orosz-török összeborulást, például, s egy évvel ezelőtt még senki nem tudott volna elképzelni egy ezer fős szaúdi uralkodói látogatást Moszkvában...) Az oroszok elleni szankciók jövője egyre kérdésesebbé kezd válni. Ukrajna helyzete meg egyre reménytelenebbnek tűnik.
- Magyarország némi meglepetésre akkor kezd a V 4-ek élharcosává válni, amikor ezt az együttműködést belülről is, kívülről is új kihívások érték. Viszont elkezdjük magunknak felfedezni azt a Balkánt, amely eddig is ott volt az orrunk előtt.
- Egyéb, egzotikusnak mondható magyar külpolitikai keresgélésekről ezúttal nem tennénk említést, bár... egy kiegyensúlyozottabb helyzetben akár még a vietnami/szingapúri kalandozásainknak is számottevő következményei lehetnek.

Ez a felsorolásszerű áttekintés is fölöttébb tarka helyzetképet mutat, s ezek után nézzük meg, mi történt e nyáron a magyar külpolitika/külkapcsolatok sűrű erdejében.

1.1. Futó flörtök, alkalmi sérelmek és egyéb apróságok

Már utaltunk arra, hogy az errefelé félévszázadszámra nem látogató izraeli miniszterelnök a lehető legjobb pillanatban ejtette útba Budapestet. A júliusi úszó vécé megnyitása előtti napokon. Ha már itt járt, akkor egy időre el is tűntek a Soros elleni uszításra biztató gigaplakátok, s vele együtt a kormányt antiszemita hírbe keverő kritikák. Mindenki jól járt. Netanjahu találkozhatott és beszélhetett nálunk azon uniós tagállamokkal, akikben a jövőben is lehetséges lesz kerékkötő partnerekre lelteni, mi meg kaphattunk egy olyan váratlan kóserpecsétet, amellyel ideig-óráig megint el lehet lavírozni. (A Magyar Narancs mindezt meglehetősen aprólékosan vesézte ki: „*A pillanatnyi szükség*” *MnCS. júl. 20.*) További visszhangokról:

http://kettosmerce.blog.hu/2017/07/12/tgm_soros_magyarorszagon_es_izraelben

http://kettosmerce.blog.hu/2017/07/13/amikor_a_zsidok_nevetnek

http://hvg.hu/itthon/20170710_soros_kampany_izrael_netanjahu

http://kettosmerce.blog.hu/2017/07/10/nem_az_a_baj_a_soros-plakatokkal_hogy_antiszemita_hanem_az_hogy_gyuloletkeltok

http://index.hu/belfold/2017/07/18/netanjahu_budapest_latogatas_orban_sajotajekoztato/

http://hvg.hu/itthon/20170718_Orban_Netanjahuval_Magyarország_bunt_kovetett_el_a_mas_odik_vilagaboruban

Nemcsak az izraeli kormányfő járt nálunk, hanem az orosz elnök is, méghozzá annak apropóján, hogy fővárosunk adott helyt a cselgáncsvébének, s azt pedig mindenkinek illik megértenie, hogy egy ilyen sporteseményt nem lehet Putyin nélkül megtartani. Nem is ez a baj, hanem az, hogy egyébként is túl sűrűn jár nálunk ahhoz, hogy ne kelljen állandóan magyarázkodni e népszerűségünk miatt. Meg még a zavaros Paks II. miatt. Meg még ama fura szokása miatt, hogy amíg itt van, addig a magyar főváros normális élete fenekestől fel van fordítva, ugyanis a Kedves Vendég főállású rettegő is. (Igaz, olyan helyről jön, ahol - történelmileg nézve - e félelmekre mindenkor oka lehet.) Meg még azért is nyugtalanító ez a látogatás, mert alkalmat teremt számos csoportnak utcai demonstrációk, tiltakozások szervezésére.

Különösen így lett ez, amikor a vendéglátók egy kis olajat is öntözgettek erre az amúgy sem pislákoló tüzeckére: a debreceni egyetemen díszdoktorrá fogadták Putyint - anélkül, hogy mindezt a helybéli érintettekkel előzetesen tisztázták volna. Naná, hogy hetekig tartó média-perpatvar lett ebből is. Szóval, akárhogy is magyarázzuk, ez az augusztus végi Putyin-látogatás több zavarral, magyarázkodni valóval járt együtt, mint az idei év összes külpolitikai lépése. Talán, nem véletlenül.

További források:

168 óra. aug. 31. Putyin „hazajár” Budapestre

Figyelő. aug. 31. Putyin - a puha erő

MnCs. aug. 31. Díszegyetem

http://mandiner.hu/cikk/20170901_putyin_magyarország_megerositette_hogy_kesz_megvalosítani_az_atomeromu_bovitest

http://hvg.hu/gazdasag/20170926_Itt_a_magyarazat_Miert_fogadta_el_az_unio_a_paksi_ato_malkut

A kis színesek között megérdemel egy bekezdést az a fura, mondhatni páratlan diplomáciai háborúcska, amely augusztus végén tört ki Hollandia és Magyarország között. Történt pedig, hogy az elköszönő, szolgálati idejét kitöltő holland nagykövet búcsúzásként adott a 168 óra c. hetilapnak egy olyan interjút, amelyben nagyjából abban a tónusban beszélt a hazánkat kétharmad alatt tartó politikai osztályról, ahogyan mirólunk már kb. a hetedik éve, szerte Nyugat-Európában írni szoktak. Mondhatni, ez a nemzetközi diplomáciai életben egyáltalán nem szokás. Igaz, az sem, hogy egy ilyen lépést az adott ország külügyminisztere, s további politikai reprezentánsai azonnal megtorolnak, s képesek mindezt egy-két napon belül a két ország közötti súlyos konfliktus szintjére emelni. Egy héttel később aztán mindenki megnyugodott, elnézést kért, s most - amikor mi ezt a krónikát írjuk, másfél hónappal utána - már aligha akad újságolvasó ember, aki emlékezne rá.

Az eset azonban mégis igencsak tanulságos. Az a magyar diplomácia, amely ennél sokkal jelentősebb, nemzetközileg is számító ügyekben feltűnően hallgatag szokott lenni, ezúttal úgy viselkedett, mintha hazánkat váratlan hadüzenet érte volna. A kormánnyal a külügyekben viszonylag baráti hangnemet használó Magyar Nemzet konfliktust elemző vezércikkében így fogalmazott erről a feltűnő önértékeskedésről: *„Nagy kérdés azonban, hogy meghunyászkodásnak nevezzük-e azt, ha az ország valós erejéről el nem feledkezve, a magyar diplomácia nem fejel le kényszeresen mindenkit, aki az útjába esik.”* A vezércikket író - Stier Gábor - az utolsó mondatban magyarázattal is szolgál: *„Ez a harcias retorika ugyanis elsősorban befelé szól, a tábor megerősítést szolgálja, sajnálatos módon azonban sötét nyomot hagyva a világban.”* /MN. aug. 26. Ágyúval verébre/ Hasonló okfejtéssel ír ugyanerről az akkori Magyar Narancs szerkesztőségi cikke is: *„Tagok tovább nem leszünk”* - címmel. /MnCS. aug. 31./

1.2. Visegrádi álmok és realitások

2017 nyarán többet írtak és beszéltek a V4-ek együttműködéséről, mint az elmúlt 26 év során az új magyar külpolitika egyik vezérlő elvévé - 1991-ben.) Kézenfekvő magyarázatként szolgálhat az a tény is, hogy az idén hazánk vette át a négyországos együttműködés soros elnöki szerepét. S ha már átvette, akkor elkezdte tüstént felértékelni a blokkot. Valamint a blokkon

belüli magyar szereplés fontosságát. (Orbán Viktor az idej, tusványosi beszédében addig rugaszkodott, hogy a V4-ek megerősödését „az idej év legfontosabb európai politikai eseményének” deklarálta. Mondhatjuk, hogy a szokásos orbáni nagyotmondásról van ezúttal is szó, ám a későbbiekben majd meglátjuk, hogy ennél valamivel többről is. Külügyminisztere is hasonló húrokat pengetett a nyáron, és képes volt a Figyelő c. házilapnak azzal a címmel adni interjút, miszerint: „Nem tudják megbontani a visegrádiak egységét”. Ha valaki esetleg elolvassa Szijjártó interjút, a belső szövegből semmi olyasmit nem fog megtudni, ami indokolta volna ezt a harcias címadást.

Apropó... Figyelő... Mióta e szebb napokat látott hetilap átváltozott a kormányzat napi/heti üzenő füzetévé, azóta az elemzőknek is könnyebb lett a dolguk. Elég egy hónapon át lapozgatni az új Figyelőt és azonnal megtudhatja, hogy a kormány mit tart éppen a legfontosabbnak. Júliusban például három alkalommal is kiemelt fontossággal tárgyalta a V4-ek nemzetközi különlegességét. Gondot csak az okozhat talán, hogy a többiek is eléggé nagy terjedelemben elemzik ezt a négyországos formációt, s a külpolitikai elemzők hada számos olyan talányt, problémát is lát, amely nyomán kevés okunk lehet az iménti, emelkedett hangnemű ünneplésre.

Első megközelítésben nem vitatható, hogy e négy ország együttesen a maga 65 milliós lakosságával a kontinens egyik legnagyobb piaca lehetne. Gazdasági súlya azért mégsem ekkora, mert az EU 28-ak GDP-jének mindössze 9 %-át adja (Magyarország pedig az 1,3 %-ot, vagyis éppen az elfogadható statisztikai hibahatár mértékét... Lenne ok a szerénységre...) Az viszont érdekes és árulkodó mozzanat, hogy az EU 28 foglalkoztatotti létszámának a 13 %-át teszi ki. Ami azt is jelenti, hogy az összeurópai folyamatokban még mindig inkább a munkaerő-tartalék szerepkörét jeleníti meg, s kevésbé a jövő fejlődési irányait. (A magyar miniszterelnök szerint ugyanis a V4-ek jelenthetik a kontinens jövőjét.)

Visszatérve a realitások világába, ez a négy ország ma semmiképpen sem jelent szerves és természetes gazdasági egységet, még regionálisan sem. Külön-külön is sokkal erősebben épültek be a német és a német/osztrák gazdasági vérkeringésbe, semmint egymáséiba. Sőt, éppenséggel az a furcsa, hogy még a KGST-időkben is mélyebb eresztékei voltak az egymás közötti gazdasági integrációnak, mint manapság. A kulturális és egyéb infrastrukturális kapcsolatok leépülését pedig szóba sem hoznánk, kezdve az ösztöndíjak, közös kutatási projektek teljes hiányától, s befejezván a művészeti cserék gyakoriságának elhalványulásával.

Politikailag is meglehetősen tarka a képlet. Néhány éven át úgy tűnt, hogy a migránsokkal szembeni küzdelemben elfoglalt radikális magyar pozíció megfelelő és védhető a V4-ek többi országa számára is, és készek voltak ezt támogatni akár nemzetközi színtereken is. 2016 után azonban lassan, de biztosan rendeződik át a legfontosabb kérdések listája. A V4 mellett már harmadik éve létezik a "slavkovi hármak" fóruma, ahol a csehek és a szlovákok egyre gyakrabban egyeztetik stratégiai lépéseiket az osztrákokkal. Időnként el-elhangzik némi cáfolat az ügyben, mintha a csehek és a szlovákok mindezt nem a V4 kiváltásának szándékával favorizálnák, de... De elég ránézni a térképre, hogy megértsük: miről van szó. S ha valaki erre sem hajlandó, akkor beszédes pofon lehetett augusztusban az, hogy az új francia elnök - Macron - úgy tárgyalt a slavkoviakkal, hogy utána sem a magyar, sem pedig a lengyel féllel nem akart találkozni...

Végezetül, ez a nyár, valamint Merkel őszi újabb győzelme mára már világossá tette, hogy a Brexit utáni jövő útja így is, úgy is a kétsebességes Európa lesz. S míg a lengyelek, meg a magyarok hallani sem szeretnék erről, addig a csehek/szlovákok és osztrákok már ezer aprójelét adják annak, hogy ők a jövőjüket az első sebességi fokozatban, a leendő centrumban vélik megtalálni. Ráadásul a partnerek már korábban is jobban kedvelték a magyarok és a lengyelek gyakorlatához képest sokkal kevésbé konfliktusos, gyakorlatiasabb és kevésbé színpadias nemzetközi érdekérvényesítési technikákat.

Maradt mozgástérként a lengyel-magyar együttműködés, s ez idő tájt úgy tűnik, hogy mind a két fél igyekezni fog ebbe belekapaszkodni. Orbán először is minden lehetséges fórumon megvédi a lengyel alkotmány-ellenes hatalmi lépéseket, s nem tagadható, hogy cserébe ő is számos kedvező viszont gesztust kap. Szeptember végén Varsóban járva a tőle megszokott túlzásokkal kezdte ünnepelni a Varsó/Budapest-tengelyt, amely - szerinte - méltó párja lehet a Párizs-Berlin-tengelynek is... októberben várhatjuk Kaczynski elnök viszontlátogatását, s nem lehet kétségünk afelől, hogy ünnep lesz megint, az Új Tengely ünnepe. Most valóban az a helyzet, hogy mind a lengyel, mind a magyar álláspont azonos abban, hogy fenn kellene tartani az uniós pénzek korábbi, az agrártámogatásokat és a fejletlenebb régiókat előtérbe állító elosztási rendszerét. Továbbá, egyik ország sem szeretne minél előbb az eurózóna tagjává lenni. A történelmi hagyományok ereje mellett tehát komoly aktuális érdekezésség is van. Más oldalról viszont - az oroszokhoz való viszonyban, valamint az amerikai elképzelések elfogadásában meglehetősen eltérnek egymástól a magyar-lengyel

álláspontok. Magyarán, nem tudni, hogy e tengelynek hosszabb távon milyen a külpolitikai/világpolitikai teherbíró-képessége?

Befejezve ezt a hosszabb V4-kitérőt, úgy hisszük, hogy az Unió jövőjéről szóló, s a közeljövőben felgyorsuló viták fogják eldönteni mind a lengyel/magyar-tengely, mind pedig a V4-ek következő években megmutatkozó jelentőségének csökkenését vagy növekedését. S még valami. Az a fajta magyar politikusi önkép, amely úgy hiszi/véli/hirdeti, hogy a mi hazánk lehetne a motorja a V4-ek jövőbeni, növekvő szerepének, az elemi módon nincs tekintettel a legalapvetőbb gazdasági realitásokra sem. Álljon itt egy táblázat, amely a V4-ek elmúlt másfél évtizedben produkált gazdasági teljesítményét mutatja meg. Látható, hogy 2000 után a magyar gazdaság mutatta fel a leglassúbb növekedési ütemet. Ennyit nem árt tudnunk vélt vezető szerepünkhöz... Ráadásul az is látható, hogy a lemaradásunk 2010 után erősödött fel. Belegondolni is szörnyű, mi lesz, ha végképp rajtunk ragad ez a vezetés...
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10212510925121354&set=a.1211523061437.31878.1629574978&type=3&theater>

Irodalom:

168 óra. júl. 6. Üresedő Visegrád. /Hegyi Gyula áttekintése/

http://mandiner.hu/cikk/20170609_die_presse_a_visegradiak_osszetartasa_szethullhat

Figyelő. júl. 13. Nem tudják megbontani a visegrádiak egységét. /Szijjártó- int./

Fi. Júl. 20. Visegrádi leltár

Fi. júl. 20. A V 4 ereje, ha egy ország lenne...

ÉS. aug. 4. Odze György: Európa vagy Visegrád?

ÉS. aug. 4. Tamás Pál: Közép-európai jövőkísérletek

HVG.aug.17. Négyek helyett hármak

HVG. aug. 24. Válaszút. Brüsszel vagy Varsó?

MnCS. aug. 31. Eddig Orbán mindig visszakozott

MN. Szept. 11. Közép-Európa nem akar az EU szélén rekedni

MN. Szept. 2. Összetartanak az Európai Unió fekete bárányai

ÉS. szept. 15. Balázs Péter: Integrációs ötszöröt

1.3. A várva várt német választások

Szeptember utolsó vasárnapján tartották azt a német parlamenti választást, amelyről egész Európában hónapok óta több szó esett, mint bármely más ország hasonló politikai megmerítettéséről. Magyarországon is már a tavasz végétől vége-hossza nem volt a találgatásoknak, s ismerjük el, a mi érdeklődésünknek még a kontinens többi országához képest is nyomósabb okai voltak. A Fidesz vezető köreiből kisebbfajta pánikot váltott ki ugyanis az, amikor a tavasz elején rövid ideig úgy tűnt, hogy a Martin Schulz-vezette SPD is megnyerhetné a választásokat. A nyár végére helyreállt a rend és még Orbán is megengedhette magának, hogy szélesebb nyilvánosság előtt arra biztassa híveit: titokban próbáljanak imádkozni Angela Merkel újabb győzelméért. Miért volt ez a nagy izgalom? Minek köszönhető, hogy a hagyományosan bezárkózó hazai közvélemény ezúttal tényleg megkülönböztetett figyelemmel kísérte egy másik európai ország voltaképpen belső ügyeit?

A válaszok egy része kézenfekvő. Hazánk a rendszerváltás óta mind az export mind pedig az import oldalán olyan mértékben épült be a német gazdaság szerkezetébe, hogy annak legkisebb rezdülése is számottevő hatásokkal jár a magyar mindennapokban. Politikailag ez fokozottan igaz, 1990 után mindegy, hogy bal- avagy jobboldali kormány regnált hazánkban, Horn Gyulának ugyanúgy kitüntetett érdeke volt a mindenkori német politikával egyezkednie, mint az elmúlt évek Orbán Viktorának. Jól tudta mindegyikük, hogy az európai döntési centrumokhoz Berlin jó- avagy kevésbé jóindulatán keresztül vezet az út.

2010 után ez a több mint baráti/szövetségi viszony „kapott némi vajsínű árnylatot „. Először is, a német közvélemény, média és az ottani politikai elit nagy része nem nézte túl jó szemmel azt a fajta radikális rendszer-átalakítási erőszakosságot, amit a Fidesz 2010/11-ben véghez vitt. Mi több, nem is hagyták szó nélkül, márpedig a német közvélemény elsőrendű befolyásolója az egész európai felfogásnak. Másodszor pedig 2015 elejétől, a váratlan migránshullám megítélésében és az erre adandó válaszok tekintetében gyökeres különbség alakult ki a magyar és a német kormány között. Ez a nézeteltérés idővel nagypolitikai, mondhatnánk, összeurópai vitává szélesedett, és utóregzései mind a mai napig meghatározzák a magyar külpolitika mélyen negatívvá sötétült külső képét.

Szeptember 24-ének eredményei több szempontból is sorsdöntőnek tetszettek. Ha nyer Angela Merkel, akkor milyen arányban fog győzni? Milyen eredményt érnek el a többiek? Ki/kik lehetnek a leendő koalíciós partnerek? Ez már amiatt is kulcskérdés, mert

Németországban mindig is koalíciós kormányzás volt, s a legtöbbször a külügyi tárcát a kisebbik partner kapja. S nem utolsó sorban az volt még nagy kérdés, hogy az új összetételű német kabinetnek mi lesz majd a viszonya az új francia elnök, a Macron által felvázolt európai jövőképhez.

A felfokozott izgalmak annak is szóltak, hogy a lehető legszélesebb közvélemény várta és tudta, hogy Merkel újabb győzelme után az egész európai politikában mindenképpen nagyobb jelentőségű fordulatokra számíthatunk. S mindezeknek a magyar politikai osztály számára is lehetségesek olyan kifutásai, amelyek még a jövő évi magyar választási eredményeknél is fontosabbak lesznek. Az eredményt tudjuk, az első körös elemzések tucatjai már megjelentek, s október közepére érve már egyértelműbben körvonalazhatunk néhány erőteljes következtetést. Aztán majd félév múlva visszatérhetünk arra, hogy igazunk volt-e.

- A Brexit utáni bénultság állapotából az unió nagyon gyorsan előre fog lépni és a hónapokon belül összeálló francia/német koordináció lépéskényszert jelent mindazon országok számára, akik addig kivárásokra játszottak.
- Már 2018-ban határozottan láthatóvá válnak a 2018 utáni uniós pénzfelhasználás merőben új kritériumai, s ez bizony kevésbé fog kedvezni azoknak, akik eddig a korábbi támogatások euro-milliárjaiból éltek meg. Nekünk pl. semmiképpen sem.
- Az euróövezethez történő odatarozás kulcskérdése lesz annak, hogy az egyes tagállamok az integrációs körök mely szeletében foglalhatnak helyet. Ezért Magyarországnak is jelentősen lerövidül az az ideje, amíg halogathatja a csatlakozási kérdésben való állásfoglalását.
- A megváltozó/megújuló unióban a korábbiakhoz képest a magországok sokkal kevésbé fogják elviselni a rendszeresen kibeszélő/normaszegő országok magatartását. Másképpen szólva: az elmúlt hét évben sikeresnek tűnő orbáni külpolitika nagyon hamar az ellenkező előjelű értékelések tengerével kell, hogy szembesüljön.
- A globális világpolitikai játszmák alapvető szerkezetéből az egész EU hosszabb ideje kiszorulóban van, ám ez is gyorsan megváltozhat. Ha az EU már jövőre képes lesz rendezni legfontosabb döntési szintjeinek személycseréit és reformjait, akkor lesz arra is esélye, hogy eredményesen kapcsolódhasson vissza az USA>Kína>BRICS/Oroszország -játszmák alakulásába. Alakításába. Ennek keretében pedig még az olyan kisebb méretű országoknak is, mint amilyen Magyarország, újra nyílnak az alkalmazkodási kényszerei és lehetőségei.

Néhány fontosabb írás:

HVG. aug. 31. Hinta vagy hanta. Külpolitikai manőverek

HVG. szept. 21. Folytassa, Merkel!

MN. szept. 23. Tartson-e Orbán Viktor Merkel haragjától?

MN. szept. 23. Merkel és a stabilitás /Stier Gábor/

MN. szept. 27. Németország, ősszel, választás után /Bölcskei Balázs/

Figyelő, szept. 28. Tájékp csata közben

HGV. szept. 28. Karácsonyra koalíció

168 óra. szept. 28. Mutti, a biztos pont /14 oldalas cikk-csokor a német választások következményeiről, 6-20.o./